

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลก่อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลก่อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

คณะผู้จัดทำ

นายณรรต สมจันทร์ สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
นายชรินทร์ ศิริแก้ว สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6

คำนำ

“แนวทางการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล” ฉบับนี้ได้ยึดหลักการของ UNEP and FAO ที่กำหนดไว้ในเอกสารชื่อ “Negotiating a Sustainable Future for Land” ซึ่งมีขั้นตอนในการกำหนดทางเลือกในการใช้ที่ดิน ดังนี้

หลักกรดังกล่าวได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของประเทศไทย ร่วมกับวิธีการต่างๆ ที่จำเป็นอีกหลายด้าน เช่น Participatory Rural Appraisal (PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน ฯลฯ ซึ่งได้ปรากฏอยู่ในแนวทางการวางแผนการใช้ที่ดินตำบล ฉบับนี้

คณะผู้จัดทำ
กันยายน
2564

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 หลักการและเหตุผล	1-1
1.2 วัตถุประสงค์	1-1
1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-1
1.5 นิยามศัพท์	1-2
1.6 คำสำคัญ	1-4
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 ประวัติและเอกลักษณ์	2-1
2.4 สภาพภูมิประเทศ	2-2
2.5 สภาพภูมิอากาศ	2-7
2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-11
2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-14
บทที่ 3 ทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-5
3.3 ทรัพยากรดิน	3-7
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน	4-1
4.1 หลักการ	4-1
4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 ทรัพยากรดิน	5-1
5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน	5-1
5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล	6-1
6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดิน	6-2
6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน	6-4
6.4 เขตการใช้ที่ดิน	6-5
6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน	6-11
6.6 การจัดการความเสี่ยง	6-12
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 ตัวชี้วัด	7-1
7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ	7-1
7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-3
7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-4
7.6 ระยะเวลาดำเนินการ	7-5
เอกสารอ้างอิง	อ1
ภาคผนวก	
ภาคผนวกที่ 1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้	ผ1-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอมือง จังหวัดลำพูน ปี 2532-2561	2-9
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	2-12
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ปี 2561	2-14
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ปี 2564	2-15
3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย	3-1
3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	3-9
3-3 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	3-11
5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	5-5
6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	6-2
6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	6-5
7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ	7-6
7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-9
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
2-1	2-3
ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
2-2	2-4
ความลาดชัน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
2-3	2-5
ภูมิประเทศ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
2-4	2-6
ภูมิประเทศ และชุดดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
2-5	2-9
กราฟสมมูลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2532-2561	
2-6	2-10
เส้นชั้นน้ำฝน จังหวัดลำพูน	
2-7	2-13
แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
2-8	2-15
สัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
3-1	3-2
ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
3-2	3-3
การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
3-3	3-4
ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
3-4	3-6
อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
3-5	3-10
ทรัพยากรดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
3-6	3-12
การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
4-1	4-5
การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
4-2	4-7
ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
6-1	6-10
เขตการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	
6-2	6-11
ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน	

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้กำหนดให้มีการ “วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน” ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด และเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล

1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ เช่น งบซื้อเมล็ดพันธุ์พืชคลุมดิน ซึ่งปลูกโดยเกษตรกรในพื้นที่ตำบลนั้น เป็นต้น

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่างๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่างๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“ที่ดิน” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“ที่ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“ที่ดิน” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“ดิน” หมายความรวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)

“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่างๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขบวนการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องมาจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำพหุกรมปฐพีวิทยา, 2551: 128)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

“การวางแผนการใช้ที่ดิน” หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางของการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่างๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB, 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใดๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกัน รักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของ ดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ ที่ดินในการเกษตรกรรม

1.6 คำสำคัญ

“ข้าว ข้าวโพด ลำไย GAP”

บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี้ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะทาง 39 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลำพูน ระยะทาง 144 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ไกลสุดของอำเภอลี้และจังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ 531.921 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 332,450 ไร่ (จากการคำนวณโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์) มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอแม่พริก จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเถิน จังหวัดลำปาง

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ตำบลก้อมีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1087 เส้นทางสายลี้-ผาต้าย-ก้อ (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่	ชื่อบ้าน
1	ก้อทุ่ง
2	ก้อหนอง
3	ก้อจอก
4	ก้อท่า

(เทศบาลตำบลก้อ, 2562)

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ห่างจากที่ว่าการอำเภอ 39 กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลำพูน 44 กิโลเมตร ตำบลก้อเป็นตำบลที่อยู่ไกลที่สุดทั้งจากอำเภอและจังหวัดลำพูน ตั้งอยู่กลางอุทยานแห่งชาติแม่ปิง เป็นรอยต่อของ 4 จังหวัด คือ อำเภออมก๋อยและอำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ อำเภอสามเภาจังหวัดตาก อำเภอแม่พริกจังหวัดลำปาง เดิมราษฎรในตำบลก้อ อาศัยอยู่ข้างลำน้ำปิง ประกอบด้วยหมู่บ้าน จำนวน ๘ หมู่บ้าน ประกอบไปด้วย บ้านเสรีม บ้านแก่งปวง บ้านอุมปาด บ้านป่าตา บ้านหาดหยวก บ้านแม่ปิง บ้านก้อจอก บ้านก้อหนอง จำนวนประมาณ ๑๐๐-๑๑๐ ครัวเรือน ในปี 2494 รัฐบาลได้สร้างเขื่อนภูมิพล เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ผลิตกระแสไฟฟ้าที่บริเวณเขาแก้ว ทางตอนใต้ของตำบลบ้านนา อำเภอสามเภา จังหวัดตาก ในปี 2503 การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้ให้ราษฎรที่อาศัยอยู่ทางตอนเหนือเขื่อนภูมิพลอพยพไปอยู่ที่ที่จัดสรร ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นตำบลที่ตั้งอยู่เหนือเขื่อนภูมิพล จึงต้องมีการอพยพบ้านเรือนไปอยู่ที่จัดสรร การตั้งบ้านเรือนแบ่ง

ออกเป็น 3 กลุ่มใหญ่ๆ คือ 1.บ้านก้อทุ่ง ตั้งอยู่เหนือสุดของลำห้วยคือเป็นหมู่บ้านที่ตั้งมาตั้งแต่เดิม 2. กลุ่มบ้านจัดสรร ประกอบไปด้วยหมู่บ้านจำนวน 3 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่ย้ายมาจากหมู่บ้านเดิมที่ถูกน้ำท่วมจากการสร้างเขื่อนภูมิพล

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า การเดินทางตามลำน้ำปิง เป็นเส้นทางที่สะดวกที่สุดในการเดินทางจากภาคกลาง คือ จากกรุงเทพ – นครสวรรค์ (ปากน้ำโพ) – ตาก สุโขทัย แคนลำนา คือ เชียงใหม่ ลำพูน พระนางจามเทวีเดินทางจากระไวขึ้นมาตามลำน้ำปิง มาครองเมืองหริภุญชัย (ลำพูน) ที่ถ้ำศรีสุทโธปราชญ์ พม่าเมื่อตีเมืองเชียงใหม่เป็นเมืองขึ้นและเป็นฐานเสปียงแล้วล่องตามลำน้ำปิงเข้าตีกรุงศรีอยุธยาเป็นเมืองขึ้นทั้งสองครั้ง รวมทั้งการที่สมเด็จพระนเรศวร และพระเจ้าตากสินมหาราช ยกทัพขึ้นมาตีเอาเมืองเชียงใหม่คืนมาจากพม่าก็ใช้เส้นทางนี้ (เส้นทางนี้ลดความสำคัญลงเมื่อได้มีการสร้างทางรถไฟจนถึงเชียงใหม่ เมื่อ พ.ศ.2464)

การตั้งถิ่นฐานชุมชนต่างๆ ตลอดลำน้ำปิง มีมาแต่ครั้งประวัติศาสตร์การตั้งชุมชนลำห้วยก้อ ซึ่งเป็นสาขาของลำน้ำปิง เป็นแหล่งการเกษตรที่อุดมสมบูรณ์ ในขณะนั้นมีการตั้งหมู่บ้านตลอดลำห้วยก้อ คือ บ้านก้อท่า บ้านก้อจอก บ้านก้อหนอง บ้านก้อทุ่ง วิถีชีวิตของชาวบ้านก้อ ทำการเกษตรปลูกข้าวพอกินตลอดปี จากระบบเหมืองฝายตามลำห้วยก้อ และห้วยก้อจอก ซึ่งมากกว่า 10 ฝาย ข้าวที่เหลือกินชาวบ้านจะบรรทุกเกวียนไปขายที่ท่าน้ำ บ้านก้อท่า ซึ่งมีพ่อค้ามารับซื้อจากพ่อค้าท้องถิ่นอีกทอดหนึ่ง การค้าขายทางบกจะเป็นการติดต่อค้าขายกับบ้านแม่หวาง และบ้านนาทราย (ซึ่งเป็นเส้นทางเดินไปอำเภอลี้เดิม เส้นทางจากผาต่าย-ก้อ สร้างขึ้นภายหลัง) โดยชาวบ้านนำเอา พริก ปลา แลกกับหมาก ข้าว จากนาทราย นอกจากนั้นชาวบ้านยังปลูกฝ้าย ยาสูบ และเลี้ยงครั่ง จากต้นฉำฉา ที่ขึ้นตามธรรมชาติ การแลกเปลี่ยนสินค้าในรูปตัวเงินครั้งแรกนั้น เมื่อบริษัทบอมเบย์-เบอร์มาจำกัด เข้ามาทำไม้รอบบริเวณหมู่บ้าน (ซึ่งต่อมาได้ประกาศเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ แม่หาด-แม่ก้อปี 2524) และทำที่ปักซึ่งชาวบ้านเรียก นายห้างบอมเบย์ มาซื้อข้าวสาร อาหาร กล้วยาคา ตลอดจนจ้างชาวบ้านเป็นคนงานในปางไม้ นอกจากนั้นฝรั่งได้นำเอารถยนต์มาใช้ในกิจการทำไม้ โดยเอารถยนต์ตามแนวลำน้ำปิง

(เทศบาลตำบลก้อ, 2562)

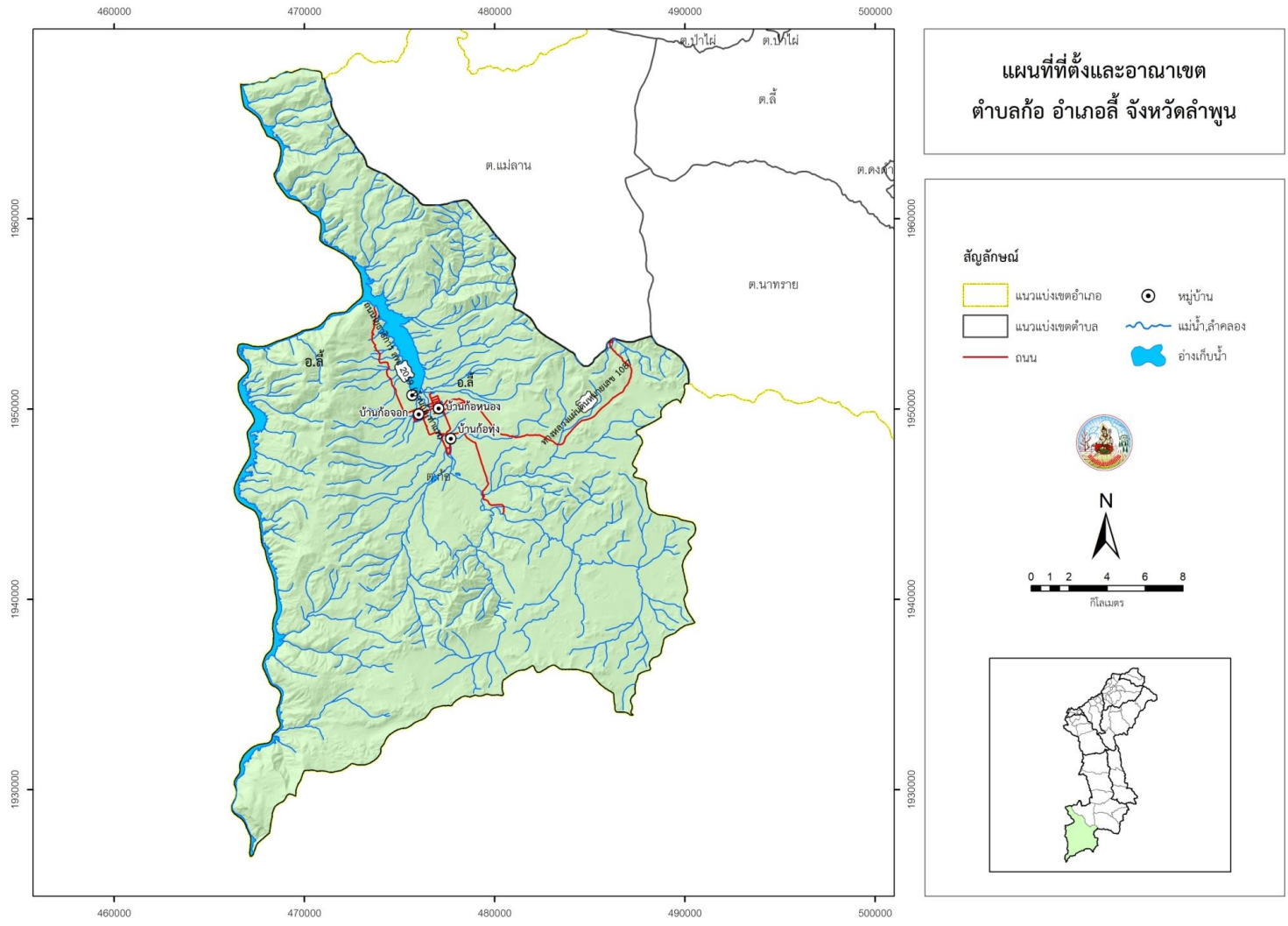
2.4 สภาพภูมิประเทศ

มีสภาพเป็นที่ราบเชิงเขา มีลักษณะคล้ายกับกระทะ ตั้งอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง พบพื้นที่ที่ล้อมรอบด้วยภูเขา และป่าไม้ ระดับความลาดชัน >50% มากที่สุด ประมาณ 65,531 ไร่ และรองลงมา ระดับความลาดชันที่ 5-12 20-35 และ 35-50 % ตามลำดับ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลดินมีสภาพเป็นดินเหนียวปนทราย หน้าดินถูกชะล้างได้ง่ายเนื่องจากความชันของพื้นที่ นอกจากนี้พบพื้นที่ที่มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ น้อยที่สุด ประมาณ 17,910 ไร่ อยู่บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำแก่งก้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแอ่งกระทะ

(รูปที่ 2-2 ถึงรูปที่ 2-4)

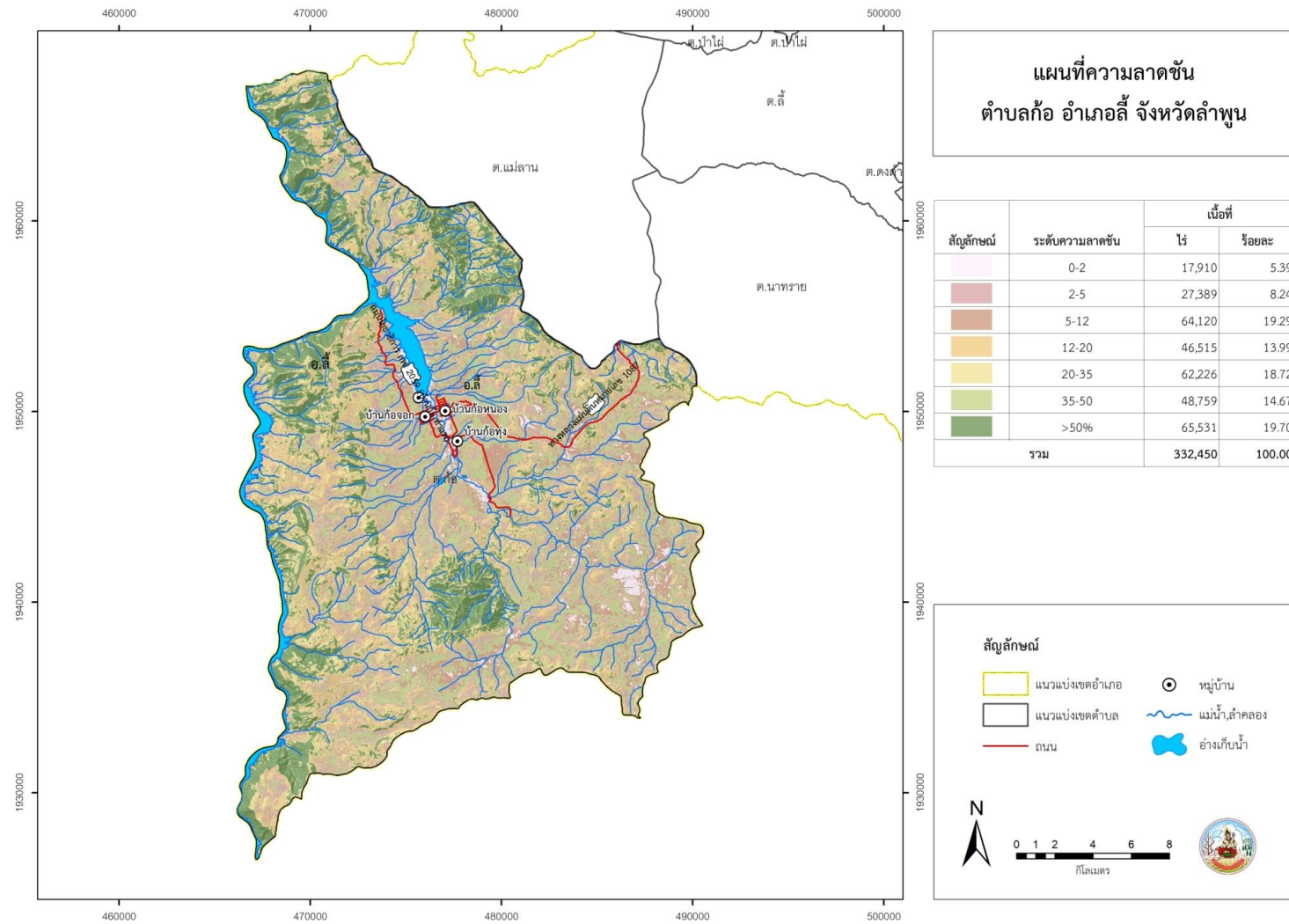
แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

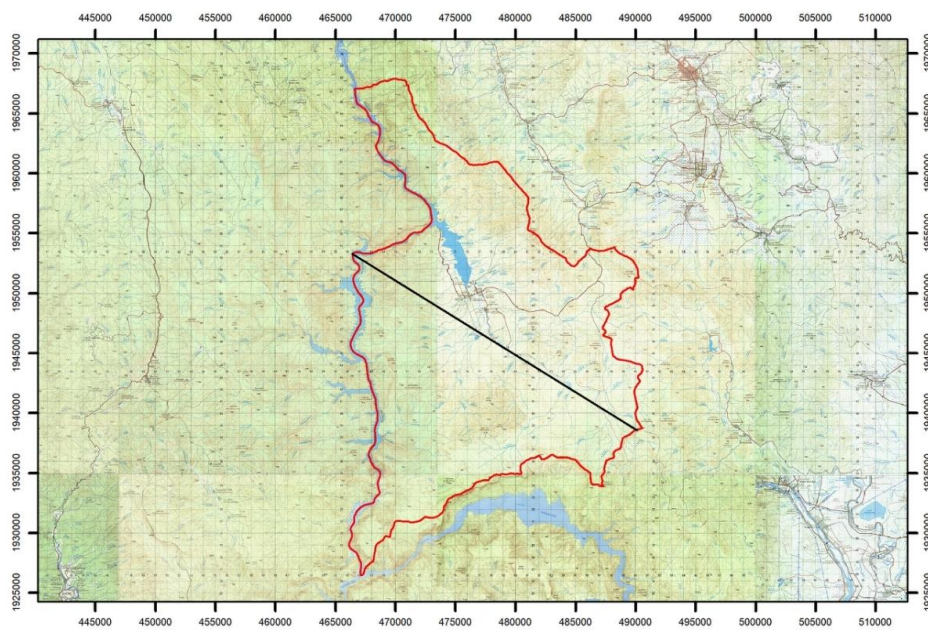
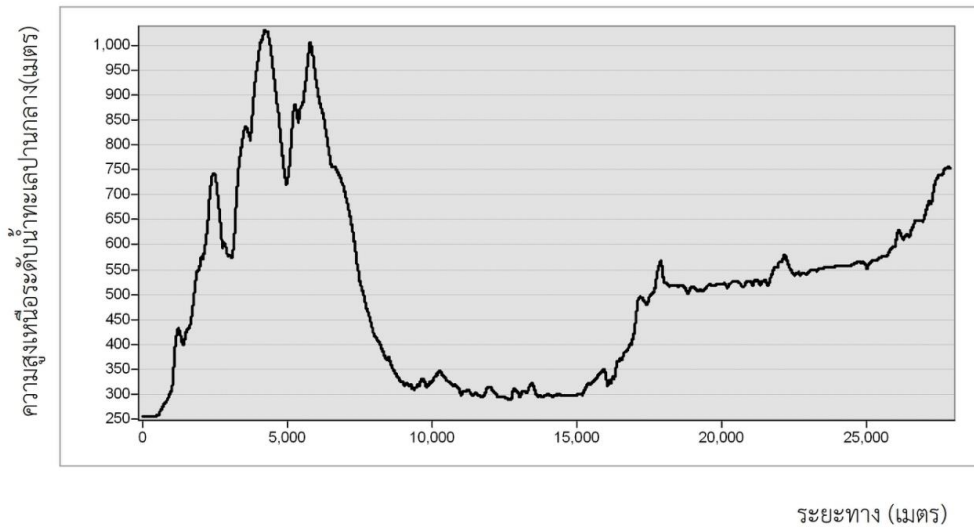

แผนการใช้ที่ดินตำบลท่าบ่อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

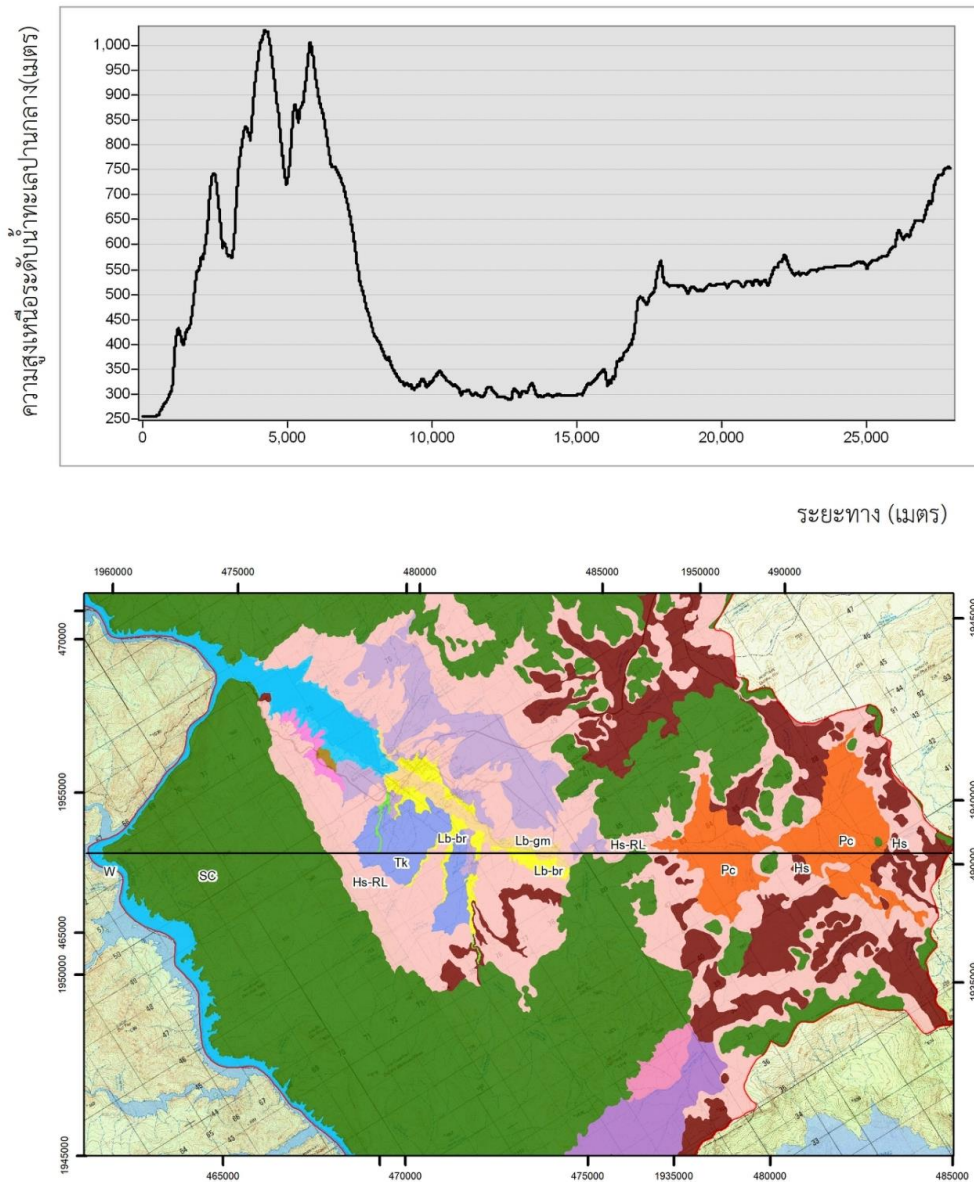
รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลท่าบ่อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สภาพภูมิประเทศ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ภูมิประเทศและชุดดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-4 ภูมิประเทศ และชุดดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดลำพูน มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ช่วงปี พ.ศ. 2532 -2561) ของสถานีตรวจวัดอากาศจังหวัดลำพูน (ตารางที่ 2-1 และ รูปที่ 2-5) พบว่าตำบลก้อ ได้รับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทย ในช่วงฤดูหนาว (ตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ทำให้มีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเล และมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน (ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม) ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดลำพูน พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนกันยายน

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

อุณหภูมิ เฉลี่ยตลอดปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ยตลอดปี 33.2 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน คือ 37.9 องศาเซลเซียส และพบอุณหภูมิต่ำสุดในเฉลี่ยตลอดปี 21.0 องศาเซลเซียส โดยพบอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม คือ 14.7 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

ปริมาณน้ำฝน ปริมาณน้ำฝนรวมตลอดปี 1,052.1 มิลลิเมตร โดยในเดือนกันยายน มีปริมาณน้ำฝนมากที่สุด 205.6 มิลลิเมตร และเดือนกุมภาพันธ์ มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุด คือ 5.1 มิลลิเมตร

ความชื้นสัมพัทธ์ มีความชื้นสัมพัทธ์ตลอดปี 72 เปอร์เซ็นต์ สูงสุดในเดือนกันยายน เท่ากับ 83 เปอร์เซ็นต์ และต่ำสุดในเดือนมีนาคม เท่ากับ 55 เปอร์เซ็นต์

(กรมอุตุนิยมวิทยา, 2560, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีตรวจอากาศลำพูน ได้ทำการวิเคราะห์ช่วงฤดูเพาะปลูก ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช โดยใช้ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณน้ำฝนรายเดือนเฉลี่ย และค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำของพืชรายเดือนเฉลี่ย (Evapotranspiration : ETo) ซึ่งคำนวณโดยใช้โปรแกรม Cropwat for Windows Version 8 โดยพิจารณาจากระยะเวลาช่วงที่เส้นน้ำฝนอยู่เหนือเส้น 0.5 ETo เป็นหลัก เพื่อหาช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการปลูกพืช ของตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน รวมถึงข้อมูลเขตชลประทาน สามารถสรุปได้ดังนี้

1) ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการเพาะปลูก จะอยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม เนื่องจากดินยังคงมีความชื้นหลงเหลืออยู่ พอเพียงสำหรับปลูกพืชไร่ พืชผักอายุสั้น หลังจากหมดฤดูฝนประมาณหนึ่งเดือน และอาจใช้แหล่งน้ำในไร่นาช่วยเสริมการเพาะปลูกได้บ้าง แต่ทั้งนี้ควรวางแผนจัดระบบการปลูกพืชให้เหมาะสมในแต่ละพื้นที่

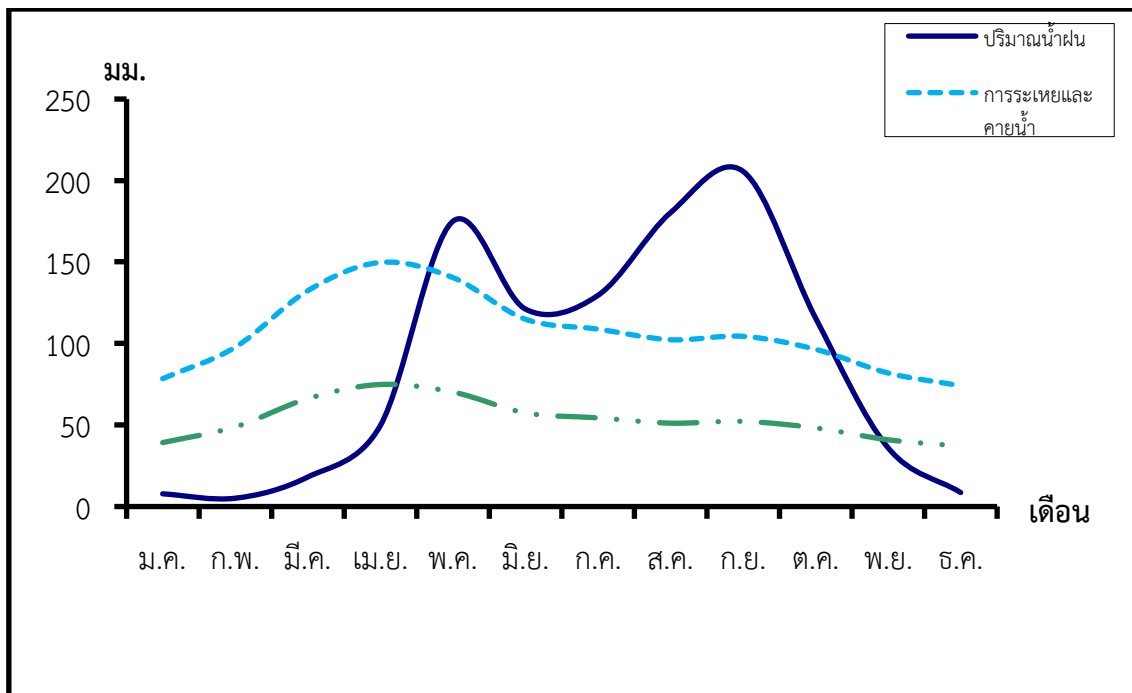
2) ช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก แบ่งเป็นช่วงขาดน้ำ มีปริมาณน้ำฝนและการกระจายน้อยหรือไม่เพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืชจะอยู่ในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนเมษายนของทุกปี ในช่วงเวลาดังกล่าวถ้าได้รับน้ำชลประทานช่วยก็สามารถปลูกพืชฤดูแล้งได้ซึ่งพื้นที่เกษตรกรรมของตำบลก้อ ส่วนมากอยู่ในพื้นที่เขตชลประทาน ช่วงน้ำมากเกินพออยู่ในช่วงกลางเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มีปริมาณน้ำฝนมากบริเวณที่ลุ่มหรือบริเวณริมฝั่งแม่น้ำ อาจเกิดน้ำท่วมซึ่งส่งผลเสียหายกับผลผลิตได้ (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-5 ถึง รูปที่ 2-6)

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ปี 2532-2561

Month	Mean Temp C	Min Temp C	Max Temp C	Humidity %	Wind km/day	Sun hours	Rad MJ/m ² /day	ETo mm/day	Rain mm	Eff rain mm
January	22	14.7	30.8	70	25	5.9	14.5	2.53	7.8	7.7
February	24.4	16	33.9	60	40	8	18.8	3.49	5.1	5.1
March	27.8	19.8	36.6	55	54	7.6	20.1	4.27	18.1	17.6
April	30.1	23.4	37.9	58	69	7.6	21.1	4.99	49.6	45.7
May	28.8	24.2	35.2	72	64	6.4	19.5	4.53	174.9	126
June	28.4	24.5	33.7	75	74	4.1	15.9	3.83	121.1	97.6
July	27.9	24.2	33	77	69	3.3	14.7	3.51	129.5	102.7
August	27.4	23.9	32.6	80	50	3.2	14.4	3.3	180.2	128.2
September	27	23.6	32.4	83	30	4.8	16.1	3.48	205.6	138
October	26.2	22.4	31.8	83	20	4.9	14.9	3.11	115.6	94.2
November	24.3	19.3	31	79	20	5.3	14	2.73	36	33.9
December	22	15.9	29.6	75	20	5.5	13.5	2.39	8.6	8.5
Total									1052.1	805.1
Average		21	33.2	72	45	5.5	16.5	3.51		

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)

รูปที่ 2-5 กราฟสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2532-2561

หมายเหตุ : จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,011 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ตำบล
2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 18,939 ไร่ หรือร้อยละ 5.70 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1 นาข้าว มีเนื้อที่ 232 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล

2.2 ไร่ร้าง มีเนื้อที่ 19 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

2.3 ข้าวโพด มีเนื้อที่ 17,375 ไร่ หรือร้อยละ 5.23 ของพื้นที่ตำบล

2.4 มันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

2.5 ยางพารา มีเนื้อที่ 12 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล

2.6 สัก มีเนื้อที่ 476 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล

2.7 หม่อน มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล

2.8 มะม่วง มีเนื้อที่ 66 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล

2.9 กล้าย มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

2.10 มะขาม มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล

2.11 ลำไย มีเนื้อที่ 672 ไร่ หรือร้อยละ 0.20 ของพื้นที่ตำบล

2.12 พืชผัก มีเนื้อที่ 13 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 299,857 ไร่ หรือร้อยละ 90.20 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบ รอสภาพพื้นที่ฟู ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และป่าไม่ผลัดใบสมบูรณ์

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 8,582 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 4,061 ไร่ หรือร้อยละ 1.22 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม เหมือนเก่า บ่อขุดเก่า บ่อลูกรัง บ่อดิน พื้นที่ถม

(ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-7)

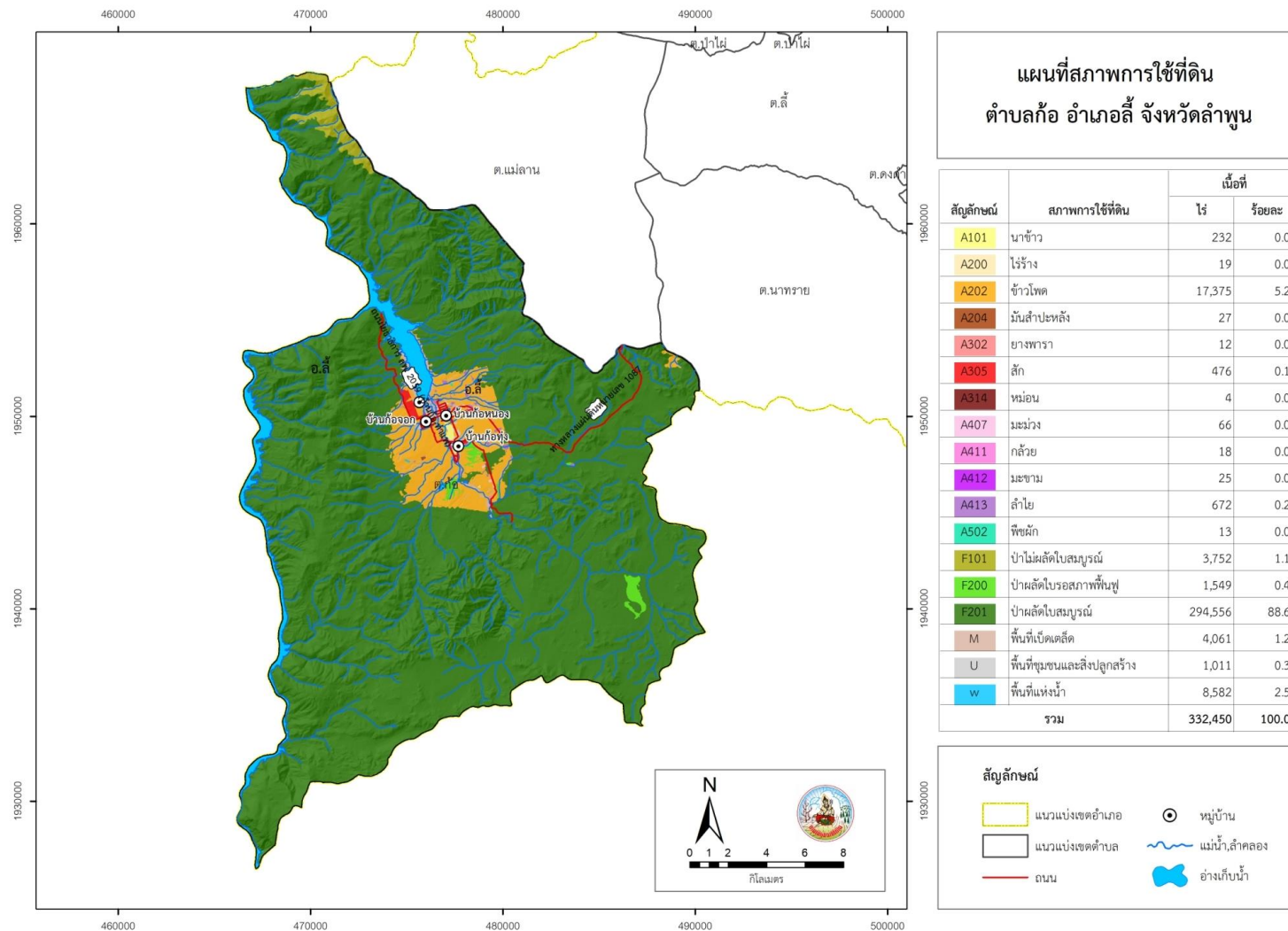
ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

สัญลักษณ์	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A101	นาข้าว	232	0.07
A200	ไร่ร้าง	19	0.01
A202	ข้าวโพด	17,375	5.23
A204	มันสำปะหลัง	27	0.01
A302	ยางพารา	12	0.00
A305	สั๊ก	476	0.14
A314	หม่อน	4	0.00
A407	มะม่วง	66	0.02
A411	กล้วย	18	0.01
A412	มะขาม	25	0.01
A413	ลำไย	672	0.20
A502	พืชผัก	13	0.00
F101	ป่าไม้ผลัดใบสมบูรณ์	3,752	1.13
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,549	0.47
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	294,556	88.60
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,061	1.22
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,011	0.30
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	8,582	2.58
รวม		332,450	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 2-7 แผนที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง ณ 31 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 พบว่า มีประชากรรวมทั้งสิ้น 2,425 คน เป็นชาย 1,192 คน หญิง 1,233 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 954 ครัวเรือน

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ปี 2561

หมู่ที่	บ้าน	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	รวม
1	ก้อทุ่ง	244	362	368	730
2	ก้อหนอง	166	216	218	434
3	ก้อจอก	219	282	289	571
4	ก้อท่า	253	332	358	690
รวม		954	1,192	1,233	2,425

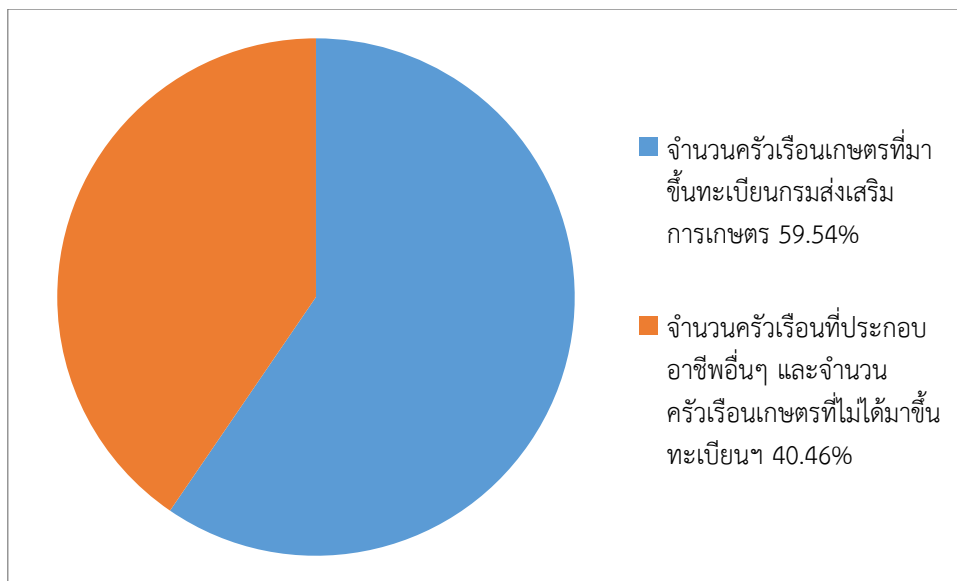
ที่มา : กรมการปกครอง (31 ธันวาคม 2562)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน
ปี 2564

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	954	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	568	59.54
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	386	40.46

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2559)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2564)

รูปที่ 2-8 สัดส่วนครัวเรือนเกษตรกร ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

2) สภาพทั่วไป

ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอลี้ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ระยะทาง ๓๙ กิโลเมตร และห่างจากจังหวัดลำพูน ระยะทาง ๑๔๔ กิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ไกลที่สุดของอำเภอลี้และจังหวัดลำพูน การติดต่อสื่อสารการเดินทางหลักคือ ถนนลาดยาง ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๑๐๘๗ เส้นทางสายลี้-ผาต้าย-ก้อ ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอลี้-ตำบลก้อ รวมระยะทาง ๓๙ กิโลเมตร โดยมีรถยนต์โดยสารรับจ้างไม่ประจำทาง มีจำนวน 2 คัน และเวลาที่ออกจากจุดจอดที่ไม่แน่นอน ส่วนใหญ่จะออกให้บริการจากตำบลก้อในช่วงเช้า เวลาประมาณ 06.00 น. และกลับเวลาประมาณ 11.30 น. ในวันเดียวกัน ค่าโดยสารประมาณคนละ ๗๐ บาท

3) แหล่งน้ำใช้ในครัวเรือนและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น ตำบลก้อมีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 9 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง บ่อโยธยา จำนวน 1 แห่ง บ่อน้ำตื้น จำนวน 13 แห่ง และฝาย จำนวน 1 แห่ง โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติคือ แม่น้ำแก่งก้อ จำนวน 1 แห่ง และหนองบึง จำนวน 3 แห่ง

4) สถาบันการศึกษา ด้านการศึกษา มีโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 1 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1 แห่ง

5) โครงสร้างพื้นฐาน/บริการสาธารณะ ด้านระบบสาธารณูปโภค ตำบลก้อมีไฟฟ้าใช้ครบทุกหมู่บ้าน มีพื้นที่บริการไฟฟ้า 98% ของพื้นที่ ระบบประปามีทั่วถึงทุกหมู่บ้าน มีถนนติดต่อกับอำเภอลี้ทุกหมู่บ้าน ซึ่งเป็นถนนลูกรัง จำนวน 15 สาย ถนนคอนกรีต จำนวน 12 สาย ถนนลาดยาง จำนวน 4 สาย และสะพาน จำนวน 10 แห่ง ที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล 1 แห่ง ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน/ห้องสมุดประชาชน จำนวน 4 แห่ง

6) สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ ในพื้นที่เทศบาลตำบลก้อ มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง เช่น น้ำตกก้อหลวง น้ำตกก้อน้อย ทุ่งกิ๊ก จุดชมวิวแม่น้ำปิงผาแดงหลวง พระธาตุผาไข่อินทร์แขวน วัดพระธาตุแก่งสร้อย น้ำตกตาดสะอาด ถ้ำยางวี แก่งก้อ และถ้ำช้างร้อง

7) หมอдинอาสา กรมพัฒนาที่ดิน

หมอดินอาสาในตำบลก้อมีจำนวน 5 ราย คือ

1. นายคำมูล ไชยแก้วเม	หมอดินอาสาประจำตำบลก้อ
2. นายสงกรานต์ ผันอินทร์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านก้อทุ่ง
3. นายเสาร์คำ แสนปิง	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านก้อหนอง
4. นายบุญเลิศ แต่คำ	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านก้อจอก
5. นายลออ อู่ทรัพย์	หมอดินอาสาประจำหมู่บ้านก้อท่า
- (กรมพัฒนาที่ดิน, 2564)

8) การถือครองที่ดิน

พื้นที่ทำการเกษตรของตำบลก้อเป็นพื้นที่ที่กั้นออกจากเขตป่าสงวนและอุทยานแห่งชาติ แม่ปิง ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 90.00 จะไม่มีเอกสารสิทธิ์ โดยแบ่งการใช้ที่ดินได้เป็น 2 ส่วน คือ ส่วนพื้นที่ทำไร่ ประมาณร้อยละ 90.00 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งหมด และส่วนพื้นที่ทำนาร้อยละ 10.00 เนื่องจากสภาพพื้นที่ของตำบลก้ออยู่ในบริเวณหุบเขาและส่วนใหญ่เป็นที่ลาดชัน จึงเหมาะสำหรับ การปลูกพืชไร่และไม้ผล โดยร้อยละ 90,00 อาศัยน้ำฝน ในการทำการเกษตรเป็นหลัก จากข้อมูล แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2548-2550) องค์การบริหารส่วนตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า ประชากรในตำบลก้อประมาณร้อยละ 80.00 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำไร่ข้าวโพด หางของป่า เพื่อการเลี้ยงชีพ แต่เนื่องจากอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จึงไม่สามารถนำผลผลิตจากป่า มาจำหน่ายในท้องตลาดได้บางส่วน รองลงมา ประกอบอาชีพอื่น ๆ ประมาณร้อยละ 10.00 อาชีพประมงซึ่งอยู่ที่บริเวณลำน้ำปิง ประมาณร้อยละ 5.00 และรับจ้างมีอยู่ประมาณร้อยละ 5.00 จากข้อมูลของสำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ปี 2547 และข้อมูลของสำนักงานเกษตรอำเภอ จังหวัดลำพูน พบว่า ประชากรในตำบลก้อมีพื้นที่ถือครองเพื่อการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 23.39 ไร่ โดยพืชที่ปลูกในตำบล ได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย ถั่วเหลือง ข้าวไร่ และข้าวนาปี ในด้าน การเลี้ยงสัตว์ มีการเลี้ยงโค ซึ่งเป็นการเลี้ยงไว้เพื่อการจำหน่าย ส่วนไก่และสุกร จะเลี้ยงไว้เพื่อใช้ บริโภคในครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีการเลี้ยงปลาในกระชังที่บ้านก้อท่า หมู่ 4 ประมาณ 70 กระชัง

9) ลักษณะทางเศรษฐกิจ

จากข้อมูลสำนักงานเกษตรอำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า ประชากรในตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรม 80% ของครัวเรือนทั้งหมด ลักษณะการใช้ที่ดิน พื้นที่ราบจะใช้ทำนา ส่วนพื้นที่ดอนติดเชิงเขาจะใช้ปลูกพืช ได้แก่ ข้าวโพด ลำไย รองลงมา ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัวและรับราชการ 10% ประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน 5% และประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป 5% ของครัวเรือนทั้งหมด

9.1) การประกอบอาชีพ

ตำบลก้อ ประชากรในตำบลประกอบอาชีพเกษตรกรรม 80% ของครัวเรือนทั้งหมด ลักษณะการใช้ที่ดิน พื้นที่ราบจะใช้ทำนา ส่วนพื้นที่ดอนติดเชิงเขาจะใช้ปลูกพืช ได้แก่ ข้าวโพด ลำไย ประมงพื้นบ้าน รับจ้างทั่วไป ธุรกิจส่วนตัว และรับราชการ

9.1.1) อาชีพทำเกษตรกรรม การผลิตพืช ประชากรในตำบลก้อ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ลักษณะการใช้ที่ดิน พื้นที่ราบจะใช้ทำนา ส่วนพื้นที่ดอนติดเชิงเขาจะใช้ปลูกพืช ได้แก่ ข้าวโพด ลำไย และยังประกอบอาชีพประมงพื้นบ้าน ในพื้นที่ที่อยู่ใกล้กับบริเวณแก่งก้อและแม่น้ำปิง

9.1.2) ด้านอุตสาหกรรม

หน่วยธุรกิจในพื้นที่เทศบาลตำบลก้อ

- ปั๊มน้ำมัน (ปั๊มหลอด) จำนวน 6 แห่ง
- ร้านจำหน่ายก๊าซ จำนวน 1 แห่ง
- โรงสี จำนวน 1 แห่ง
- ร้านค้า จำนวน 25 แห่ง
- โรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (SME) จำนวน 2 แห่ง

9.2) ด้านแรงงาน

จากข้อมูลของสำนักงานเกษตรอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน พบว่า ประชากรในตำบลเป็นประชากร ภาคการเกษตร ประมาณร้อยละ 93,05 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งในจำนวนนี้เป็นแรงงานภาคเกษตรที่มีอายุระหว่าง 18-60 ปี ประมาณร้อยละ 80.00 ของประชากรภาคการเกษตรทั้งหมด ซึ่งการใช้แรงงาน ส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงฤดูฝน ส่วนในช่วงฤดูแล้งจะมีการเคลื่อนย้ายแรงงานเพื่อออกไปรับจ้าง ภายในอำเภอ โดยมีอัตราค่าจ้างแรงงาน 300 บาทต่อวัน

9.3) ด้านแหล่งน้ำทางการเกษตร

ทรัพยากรน้ำ ตำบลก้อ มีดังนี้

ตำบลก้อมีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 9 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง บ่อโยธาฯ จำนวน 1 แห่ง บ่อน้ำตื้น จำนวน 13 แห่ง และฝาย จำนวน 1 แห่ง โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติคือ แม่น้ำแก่งก้อ จำนวน 1 แห่ง และหนองบึง จำนวน 3 แห่ง

9.4) ด้านรายได้-รายจ่าย

ประชากรส่วนใหญ่ของตำบลก้อจะประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก คือ ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ สวนลำไย ประมงพื้นบ้าน รายได้เฉลี่ยของประชากรในตำบลก้อ ตามข้อมูล จปฐ. ปี 2553 มีรายงานดังนี้ ประชากรบ้านก้อทุ่ง มีรายได้เฉลี่ย 25,000 บาทต่อคนต่อปี ประชากรบ้านก้อหนอง มีรายได้เฉลี่ย 25,000 บาทต่อคนต่อปี ประชากรบ้านก้อจอก มีรายได้เฉลี่ย 25,000 บาทต่อคนต่อปี และประชากรบ้านก้อท่า มีรายได้เฉลี่ย 25,000 บาทต่อคนต่อปี ตามลำดับ

รายได้ส่วนใหญ่ของประชากรในตำบลก้อมาจากการทำเกษตรกรรม ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานสถิติจังหวัดลำพูน ปี 2547 พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยต่อปีของครัวเรือนอยู่ระหว่าง 50,000.00-99,999.00 บาทต่อครัวเรือนต่อปี หรือร้อยละ 31.29 ของครัวเรือนทั้งหมด รองลงมา มีระดับรายได้ได้อยู่

ระหว่าง 30,000.00-49,999.00, 100,000.00-499,999.00 และ 10,000.00-19,990.00 บาทต่อ
ครัวเรือนต่อปี ตามลำดับ ส่วนระดับรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือนจะมีรายจ่ายอยู่ระหว่าง
2,000.00-3,999.00 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน หรือร้อยละ 60.79 ของครัวเรือนทั้งหมด รองลงมา มี
ระดับรายจ่ายต่ำกว่า 2,000.00 บาทต่อครัวเรือนต่อเดือน และระหว่าง 4,000,00-5,999.00 บาทต่อ
ครัวเรือนต่อเดือน ตามลำดับ

บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

- 1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าแม่หาด-แม่ก้อ (หมายเลข 7) และป่าแม่ลี้ (หมายเลข 5)
ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าแม่หาด-แม่ก้อ	เล่ม 98 ตอนที่ 115 วันที่ 13 กรกฎาคม 2524	302,813
ป่าแม่ลี้	เล่ม 95 ตอนที่ 61 วันที่ 6 มิถุนายน 2521	1,825

(จากการคำนวณโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์)

- 2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

- 2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ประมาณ 307,821 ไร่
- พื้นที่ที่กั้นออก เนื้อที่ประมาณ 24,629 ไร่

(จากการคำนวณโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์)

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

- 2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

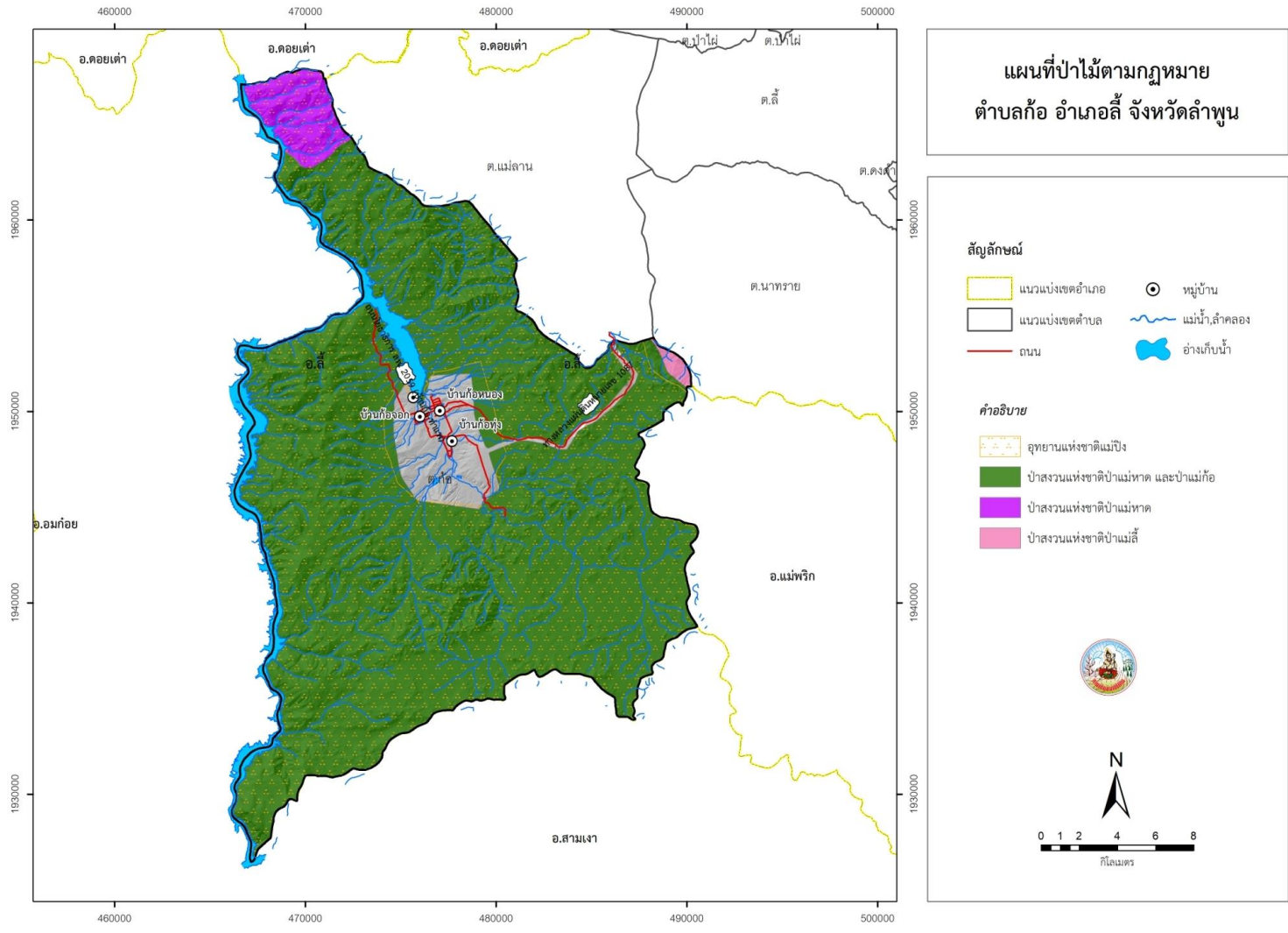
- ชั้นที่ 1A เนื้อที่ 109,635 ไร่
- ชั้นที่ 1B เนื้อที่ 1,316 ไร่
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 48,989 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 92,078 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 58,393 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 13,457 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

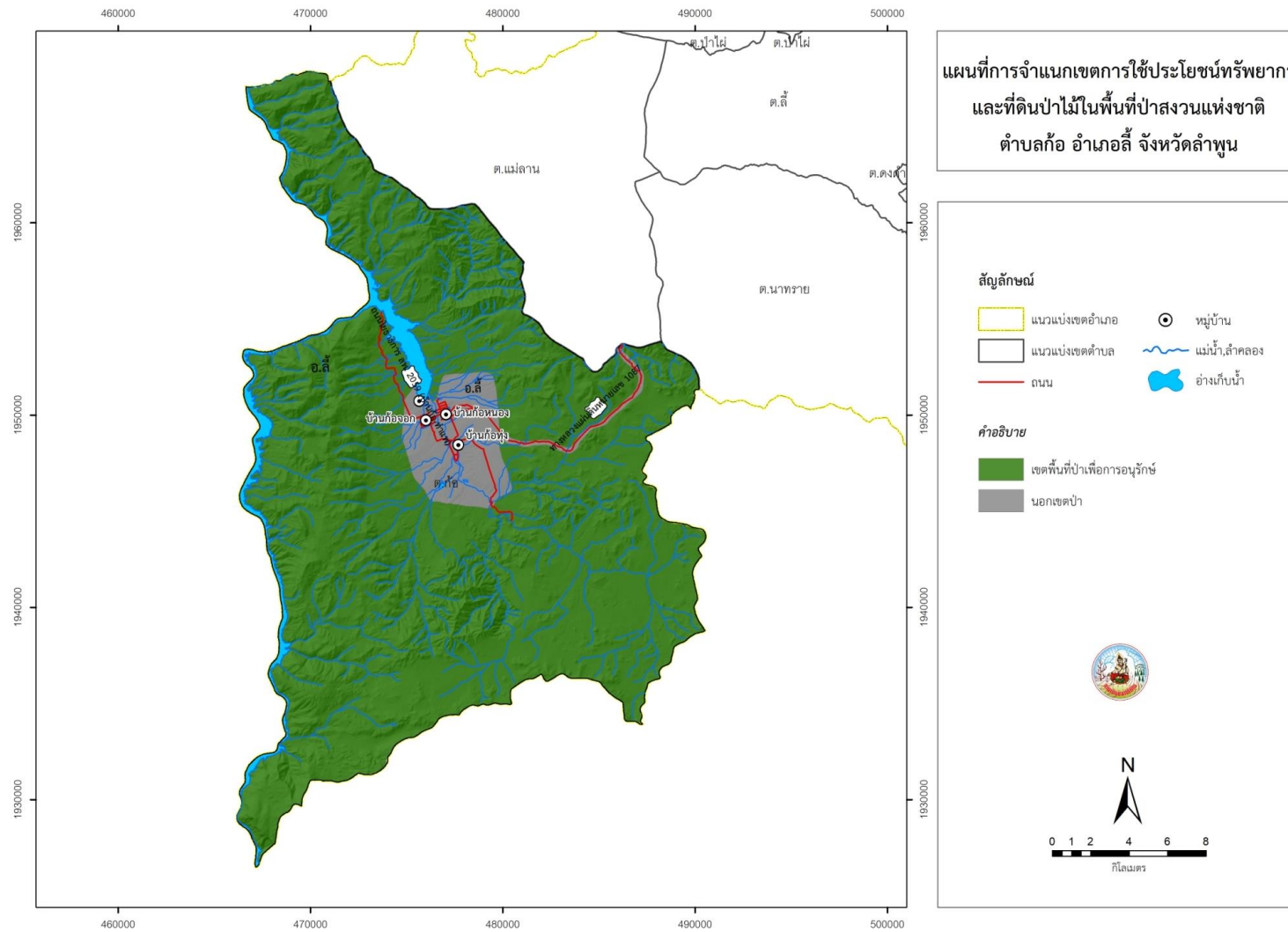
แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

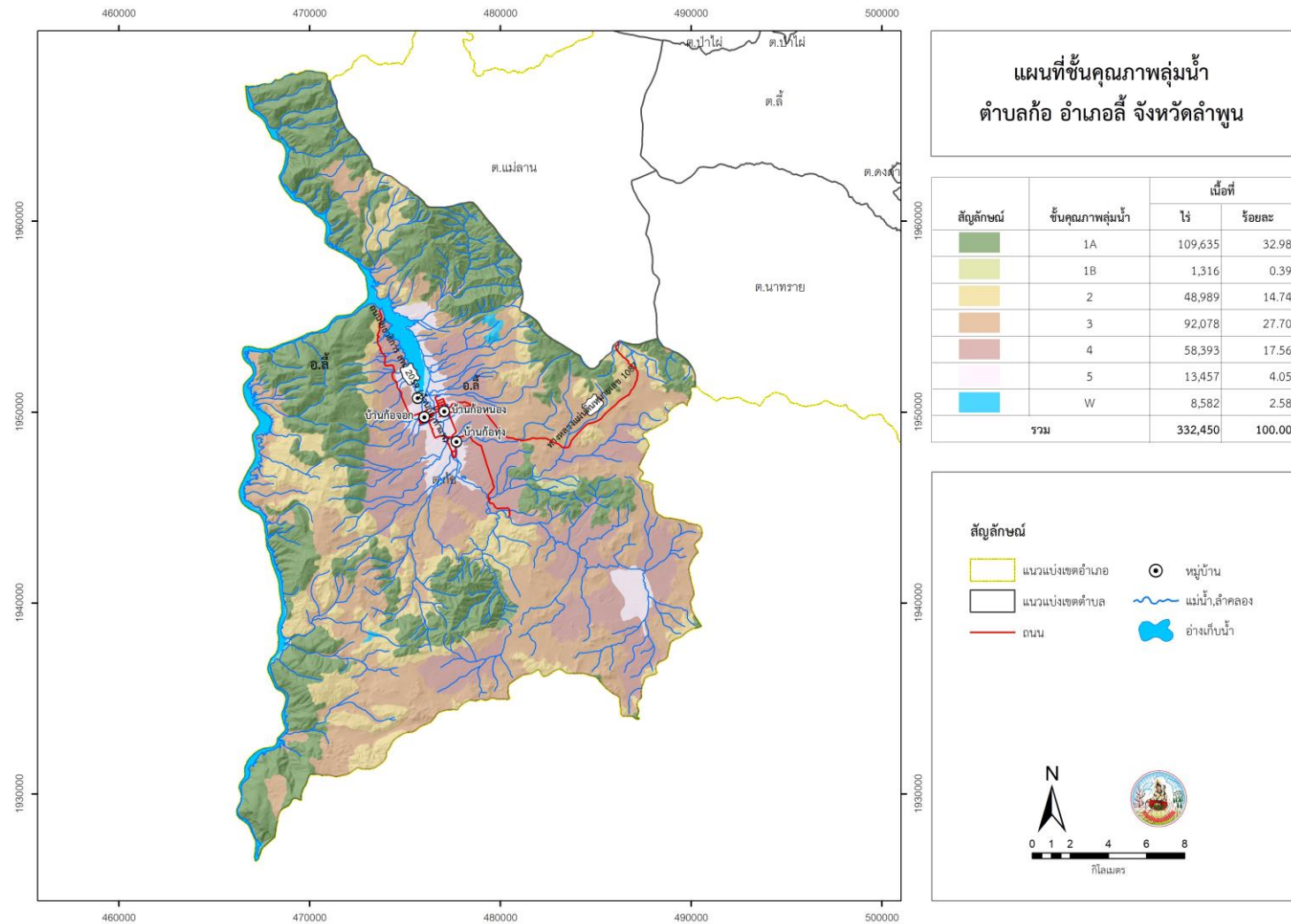
แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

ทรัพยากรน้ำ ตำบลก้อ มีดังนี้

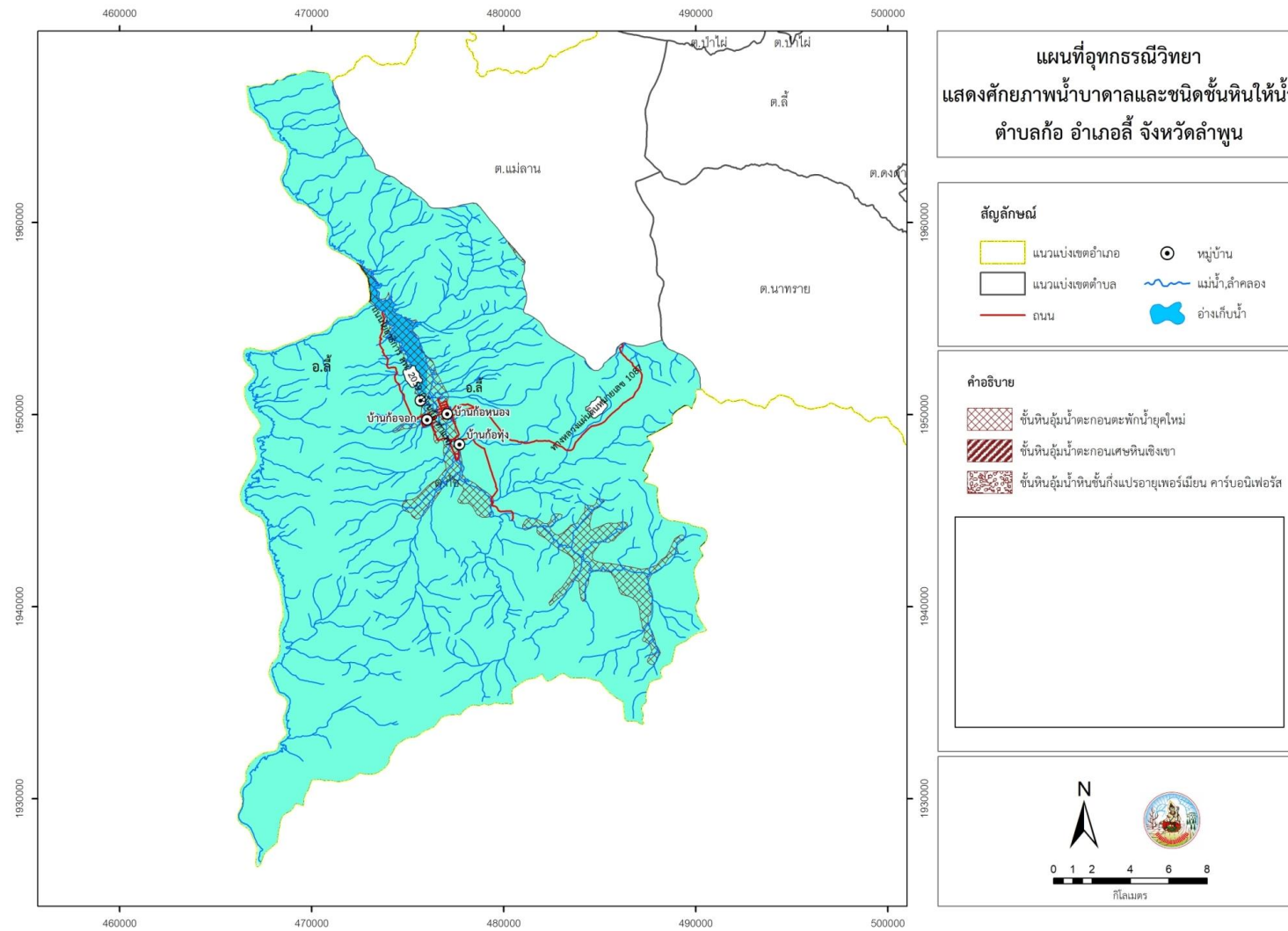
ตำบลก้อมีแหล่งน้ำกิน น้ำใช้ หรือน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค จากระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 9 แห่ง อ่างเก็บน้ำ จำนวน 3 แห่ง บ่อโยธาฯ จำนวน 1 แห่ง บ่อน้ำตื้น จำนวน 13 แห่ง และฝาย จำนวน 1 แห่ง โดยมีแหล่งน้ำธรรมชาติคือ แม่น้ำแก่งก้อ จำนวน 1 แห่ง และหนองบึง จำนวน 3 แห่ง

3.2.2 น้ำใต้ดิน

สมบัติทางอุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ พบว่าพื้นที่ตำบลก้อเกิดจากชั้นหินอุ้มน้ำตะกอนตะพักน้ำยุคใหม่ บริเวณพื้นที่ราบลุ่มถึงลูกคลื่นลอนลาด บริเวณแม่น้ำแก่งก้อ บ้านก้อทุ่ง บ้านก้อหนอง ก้อจอก และก้อท่า คุณภาพน้ำบาดาล มีสารเจือปน <750 มิลลิกรัมต่อลิตร ของปริมาณสารทั้งหมดที่ละลายได้ ดัชนีน้ำบาดาลที่หาได้และปริมาณน้ำที่สามารถพัฒนาได้ ประมาณ 2-10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง บริเวณที่ราบลุ่มถึงลูกคลื่นลอนลาด บ้านก้อทุ่ง บ้านก้อหนอง บ้านก้อจอก และบ้านก้อท่า (รูปที่ 3-4)

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-4 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย

1) ดินคล้ายชุดดินลพบุรีที่เป็นดินสีน้ำตาล (Lb-br) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกครึ่งลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน Lb-br : ดินคล้ายชุดดินลพบุรีที่เป็นดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวจัดลึก ตลอดชั้นดินเป็นดินเหนียว มีสีดำหรือเทาเข้ม ความลาดชัน 1-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 2,458 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของพื้นที่ตำบล

2) ดินคล้ายชุดดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกครึ่งลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm : ดินคล้ายชุดดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวจัดลึก ตลอดชั้นดินเป็นดินเหนียว มีสีดำหรือเทาเข้ม ความลาดชัน 1-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 1,878 ไร่ หรือร้อยละ 0.56 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินปากช่อง (Pc) สภาพพื้นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Pc : ชุดดินปากช่อง มีเนื้อดินบนเป็นดินเหนียวหรือดินเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 2-8 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 10,439 ไร่ หรือร้อยละ 3.14 ของพื้นที่ตำบล

4) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนชัน มีการระบายน้ำดีปานกลาง หน่วยแผนที่ดิน Sp : ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินทรายนดินร่วน ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 157 ไร่ หรือร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินหินซ้อน (Hs) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Hs : ชุดดินหินซ้อน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียวตลอด ความลาดชัน 1-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 37,970 ไร่ หรือร้อยละ 11.42 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินลี้ (Li) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Li : ชุดดินลี้ เป็นดินต้นมีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ดินร่วนปนทรายแป้ง หรือดินร่วนปนดินเหนียวปนเศษหิน ความลาดชัน 5-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

7) หน่วยดินเชิงซ้อนของชุดดินหินซ้อนและที่ดินเต็มไปด้วยหิน (Hs-RL) สภาพพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Hs-RL : หน่วยดินเชิงซ้อนของชุดดินหินซ้อนและที่ดินเต็มไปด้วยหิน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวถึงดินเหนียวตลอด ความลาดชัน 1-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 57,852 ไร่ หรือร้อยละ 17.40 ของพื้นที่ตำบล

8) ชุดดินแมริม (Mr) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Mr : ชุดดินแมริม เป็นดินต้น มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินทรายนดินร่วน อาจมีกรวดหรือหินมนเล็กปะปน ความลาดชัน 2-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 706 ไร่ หรือร้อยละ 0.21 ของพื้นที่ตำบล

9) ชุดดินท่ายาง (Ty) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงเป็นเนินเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Ty : ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย หรือดินร่วน ความลาดชัน 2-35 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,602 ไร่ หรือร้อยละ 0.48 ของพื้นที่ตำบล

10) ชุดดินตาคลี (Tk) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Tk : ชุดดินตาคลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินเหนียวปนทรายแป้ง สีดำ สีเทาเข้มมาก สีน้ำตาลปนเทาเข้มมาก ความลาดชัน 3-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 4,589 ไร่ หรือร้อยละ 1.38 ของพื้นที่ตำบล

11) ดินคล้ายชุดดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงเป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Tk-f : ดินคล้ายชุดดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง สีดำ สีเทาเข้มมาก สีน้ำตาลปนเทาเข้มมาก ความลาดชัน 2-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 10,152 ไร่ หรือร้อยละ 3.05 ของพื้นที่ตำบล

12) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดถึงลูกคลื่นลอนชันหรือเป็นเขา มีการระบายน้ำดี หน่วยแผนที่ดิน Ly : ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,544 ไร่ หรือร้อยละ 2.27 ของพื้นที่ตำบล

13) ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด (AC-mw,fl) สภาพพื้นที่ราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl : ตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายหรือดินทรายปนดินร่วน ความลาดชัน 0-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 141 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล

14) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 188,258 ไร่ หรือร้อยละ 56.63 ของพื้นที่ตำบล

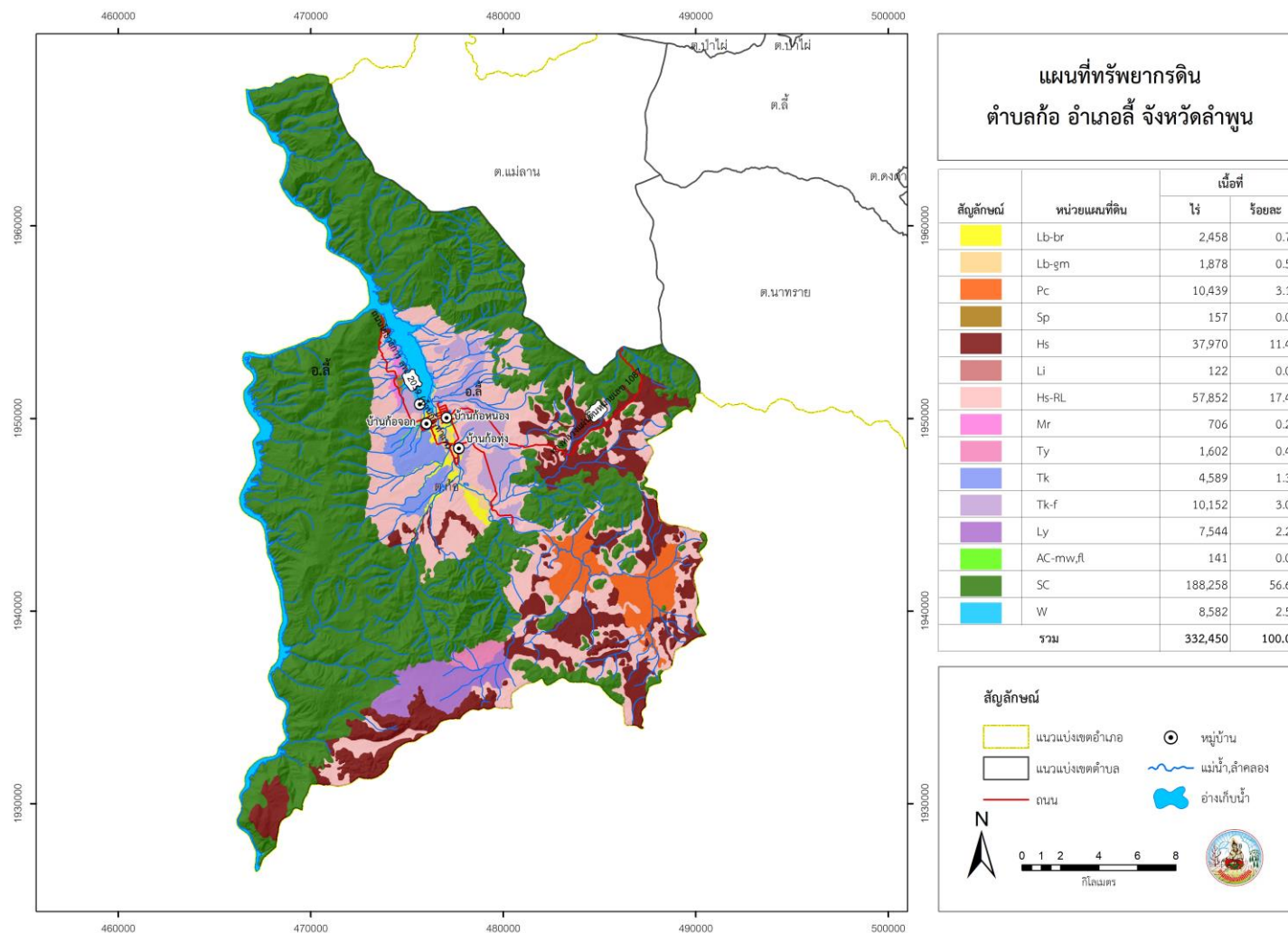
15) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 8,582 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของพื้นที่ตำบล
ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-2 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

หน่วยแผนที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
Lb-br	2,458	0.74
Lb-gm	1,878	0.56
Pc	10,439	3.14
Sp	157	0.05
Hs	37,970	11.42
Li	122	0.04
Hs-RL	57,852	17.40
Mr	706	0.21
Ty	1,602	0.48
Tk	4,589	1.38
Tk-f	10,152	3.05
Ly	7,544	2.27
Ac-mw,fl	141	0.04
SC	188,258	56.63
W	8,582	2.58
รวม	332,450	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-5 ทรัพยากรดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2562)

3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

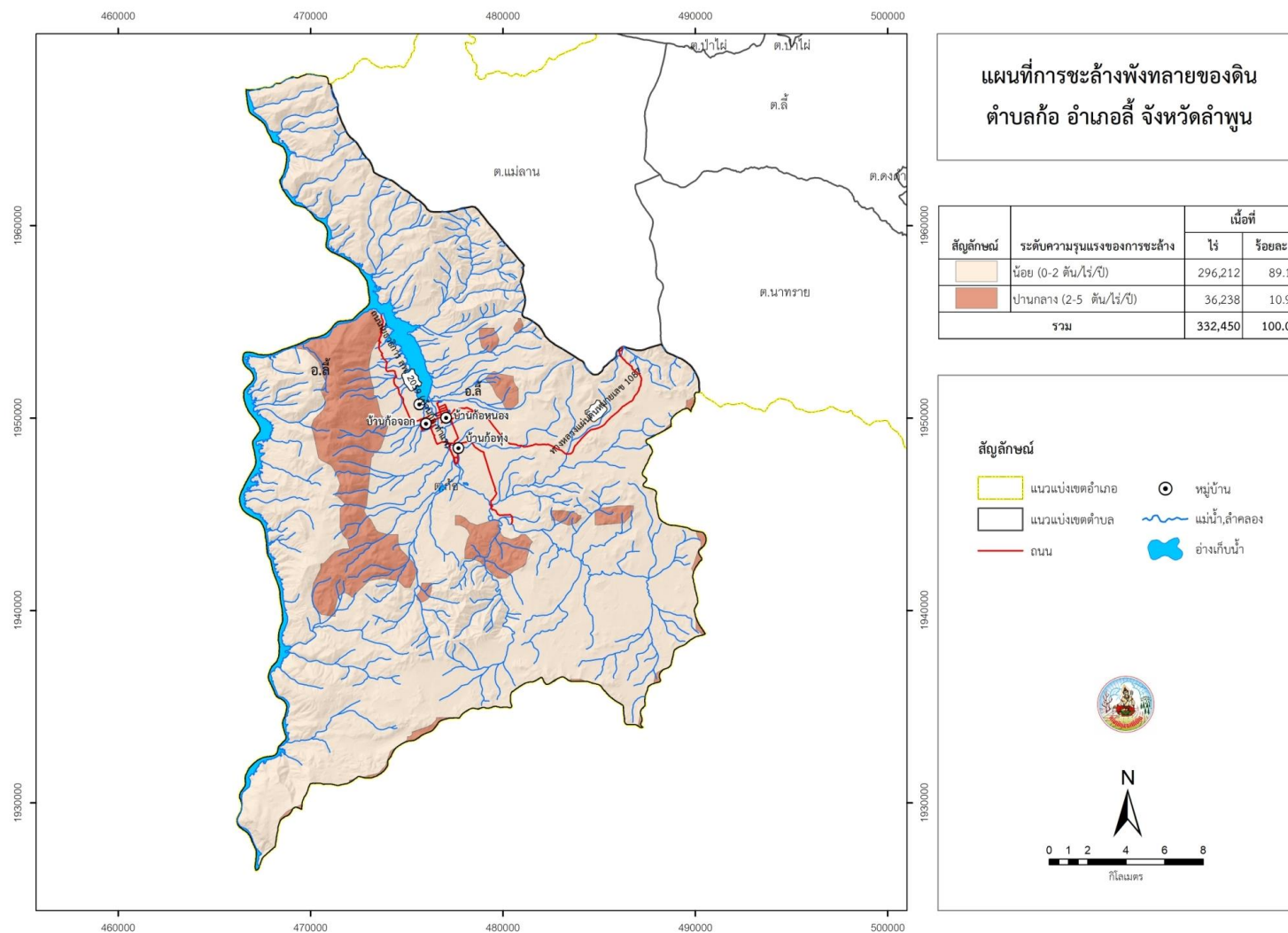
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-3 และรูปที่ 3-6

ตารางที่ 3-3 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

การชะล้างพังทลายของดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	296,212	89.10
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	36,238	10.90
รวม	332,450	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 3-6 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลก้อ คือ

- 1) ขาดแคลนน้ำ
- 2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินถูกชะล้างพังทลาย
- 3) กรมสิทธิที่ดินทำกิน

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และเทศบาลตำบลก้อ มีความต้องการ 3 ประการ คือ

- 1) แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ต้องการกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน

1) กรณีการแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้น การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	เนื้อที่ 296,212 ไร่ (89.10%)
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	เนื้อที่ 36,238 ไร่ (10.90%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว มีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลก้อ พบว่า ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรดเล็กน้อยถึงด่างเล็กน้อย ธาตุอาหารที่สำคัญ คือ ไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม ค่อนข้างต่ำ จำเป็นต้องมีการปรับปรุง

- 2) กรณีการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลก้อ คือ บ่อน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง บ่อน้ำในไร่นา มิได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบบ่อน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 15 บ่อ ดำเนินการเมื่อปีงบประมาณ 2560 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นบ่อน้ำในไร่นาเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้ นั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช

อย่างไรก็ตาม กรณีปัญหาการขาดแคลนน้านั้นได้มีข้อเสนอจากชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีการดำเนินการ ดังนี้

การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- โครงการขุดอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก
- โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- ก่อสร้างบ่อดักตะกอนดิน
- ก่อสร้างฝายเก็บน้ำ

การดำเนินการพัฒนาแหล่งน้ำดังกล่าวนี้จะมีรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5

3) กรณีความต้องการกรรมสิทธิ์ที่ดินทำกินนั้น ควรจะเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) กรมที่ดิน และกรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อนึ่งในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิงนั้น ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ.2524 เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2524

ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมกับชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 3 ประการ คือ

- 1.1) ดินเสื่อมโทรม
- 1.2) น้ำขาดแคลน
- 1.3) การไร้กรรมสิทธิ์ที่ดิน

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) ความต้องการน้ำเพื่อการเกษตร
- 2.4) แก้ปัญหาการไร้กรรมสิทธิ์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 3 ประการ คือ

- 3.1) ความเสื่อมโทรมของดินทางกายภาพ/เคมี/ชีวภาพ
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ราษฎรเรียกร้องสิทธิ์ในที่ดิน

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

- 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่สิ้นเชิงจากตะกอนที่ถูกละล้าง
- 4.2) ผลผลิตพืชต่ำ ลงทุนสูง
- 4.3) รายได้น้อย
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) จัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 5.2) คันดิน คุรับน้ำขอบเขา ชันบันไดดิน
- 5.3) ปอดักตะกอน
- 5.4) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) เอกสารสิทธิ์ที่ดินทำกิน

พื้นที่ราบ

- 5.7) จัดรูปแปลงนา
- 5.8) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก
- 5.9) ป่อน้ำไร่นา ป่อบาดาล
- 5.10) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.11) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเหนียว พันธุ์ กข 6 และสันป่าตอง 1

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม

2) ลำไย เกษตรกรจะผลิตลำไยในช่วงฤดูปกติคือเริ่มมีช่อดอกเดือนมกราคม และเก็บเกี่ยวเดือนกรกฎาคมถึงสิงหาคม

3) ไม้ผล ที่มีปลูกในพื้นที่ ได้แก่ มะขามเปรี้ยว ระยะพักตัวของมะขามเปรี้ยวจะอยู่ช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายน และจะเริ่มแทงยอดและช่อดอกช่วงเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายน

4) ไม้ยืนต้น ที่มีปลูกในพื้นที่ ได้แก่ สัก

(รูปที่ 4-2)

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าว												
บริเวณพื้นที่ดอน												
ข้าวโพด												
ลำไย												
ไม้ผลอื่นๆ												
ไม้ยืนต้น												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน พบว่า มีดิน 8 ชุดดิน ดินคล้ายชุดดิน 4 ชุดดิน และหน่วยดินเชิงซ้อน 1 ชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดินดังรายละเอียดในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประเภทการใช้ที่ดิน ประกอบด้วย พืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน มี 4 ชนิด ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ลำไย สัก และพืชที่พอจะเป็นพืชในอนาคตที่เกษตรกรต้องการทดลองปลูกหรือมีปลูกในพื้นที่บ้างแล้ว เช่น มะขาม ไม้ อะโวคาโด โกโก้ ชา และ แก้วมังกร เป็นต้น

5.3 การประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลและระดับจังหวัด (ต้นสนีย์ อรัญวาส์ และคำรณ ไทรพิง, 2562) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-gm-clB/b

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA AC-mw,fl-slB Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Ly-slB Ly-slC Pc-cB/st Pc-cC/st Sp-slB Tk-f-clB และ Tk-f-clC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Li-gclC Mr-slB Tk-clB Tk-clC และ Ty-gslD/st

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m)) และ สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA AC-mw,fl-slB Lb-br-clB และ Lb-gm-clB/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Hs-gclE/st Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Pc-cB/st Pc-cC/st Sp-slB Tk-clB Tk-clC Tk-f-clB Tk-f-clC และ Ty-gslD/st

สั๊ก

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) และ สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA AC-mw,fl-slB Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Pc-cB/st Pc-cC/st และ Sp-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Hs-gclE/st Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Tk-clB Tk-clC Tk-f-clB Tk-f-clC และ Ty-gslD/st

มะขาม

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) และ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA AC-mw,fl-slB Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Pc-cB/st Pc-cC/st และ Sp-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-

RL Hs-gclE/st Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Tk-clB Tk-clC Tk-f-clB
Tk-f-clC และ Ty-gslD/st

อะโวคาโด

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำของดิน (o) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA และ AC-mw,fl-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Hs-gclE/st Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Pc-cB/st Pc-cC/st Sp-slB Tk-clB Tk-clC Tk-f-clB Tk-f-clC และ Ty-gslD/st

ไผ่

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA AC-mw,fl-slB Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Tk-f-clB และ Tk-f-clC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Hs-gclE/st Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Pc-cB/st Pc-cC/st Sp-slB Tk-clB Tk-clC และ Ty-gslD/st

โกโก้

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยรายปี (m) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน mw,fl-lA AC-mw,fl-slB Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Hs-gclE/st Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Li-

gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Pc-cB/st Pc-cC/st Sp-slB Tk-clB Tk-clC
Tk-f-clB Tk-f-clC และ Ty-gslD/st

แก้วมังกร

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

คุณภาพที่ดินมีความเหมาะสมสูงโดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,fl-lA และ AC-mw,fl-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) และ สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Lb-br-clB Lb-gm-clB/b Pc-cB/st Pc-cC/st Sp-slB Tk-f-clB และ Tk-f-clC

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่า คุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดิน (r) สารพิษ มีข้อจำกัดด้านความเป็นกรดเป็นด่างของดิน (z) และ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชันของสภาพพื้นที่ (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Hs-clC/st Hs-gclC/st Hs-gclD-RL Hs-gclE/st Li-gclC Li-gclD/st Li-gclE Ly-slB Ly-slC Mr-slB Tk-clB Tk-clC และ Ty-gslD/st

ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ลำไย	สั๊ก	มะขาม	อะโวคาโด	ไม้	โกโก้	แก้วมังกร
AC-mw,fl-lA	N	S2mo	S2m	S2mo	S2mo	S2o	S2m	S3mz	S1
AC-mw,fl-slB	N	S2mo	S2m	S2mo	S2mo	S2o	S2m	S3mz	S1
Hs-clC/st	N	S3r	S3r	S3r	S3r	S3rz	S3r	S3mr	S3r
Hs-gclC/st	N	S3r	S3r	S3r	S3r	S3rz	S3r	S3mr	S3r
Hs-gclD-RL	N	S3re	S3r	S3r	S3r	S3rz	S3r	S3mr	S3r
Hs-gclE/st	N	N	S3re	S3re	S3re	S3rz	S3e	S3mre	S3re
Lb-br-clB	N	S2me	S2mz	S2mz	S2m	S3z	S2mz	S3m	S2z
Lb-gm-clB/b	S2e	S2moe	S2mz	S2moz	S2mo	S3z	S2mze	S3m	S2z
Li-gclC	N	S3re	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r	S3mrz	S3r
Li-gclD/st	N	N	S3re	S3re	S3re	S3re	S3re	S3mre	S3re
Li-gclE	N	N	S3re	S3re	S3re	S3re	S3re	S3mrze	S3re
Ly-slB	N	S2mre	S3rz	S3r	S3r	S3rz	S3z	S3mr	S3rz
Ly-slC	N	S2mre	S3rz	S3r	S3r	S3rz	S3z	S3mr	S3rz
Mr-slB	N	S3r	S3rz	S3r	S3r	S3rz	S3rz	S3mr	S3r
Pc-cB/st	N	S2m	S3z	S2mz	S2m	S3z	S3z	S3m	S2z
Pc-cC/st	N	S2me	S3z	S2mz	S2m	S3z	S3z	S3m	S2z

ตารางที่ 5-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ลำไย	สั๊ก	มะขาม	อะโวคาโด	ไม้	โกโก้	แก้วมังกร
Sp-slB	N	S2mz	S3z	S2mz	S2m	S3z	S3z	S3m	S2z
Tk-clB	N	S3r	S3r	S3r	S3r	S3rz	S3r	S3mrz	S3r
Tk-clC	N	S3r	S3r	S3r	S3r	S3rz	S3r	S3mrz	S3r
Tk-f-clB	N	S2mrz	S3r	S3r	S3r	S3rz	S2mrz	S3mrz	S2rz
Tk-f-clC	N	S2mrze	S3r	S3r	S3r	S3rz	S2mrze	S3mrz	S2rz
Ty-gslD/st	N	S3e	S3r	S3r	S3r	S3r	S3r	S3mr	S3r

หมายเหตุ: 1) สมบัติดินจากตารางที่ 3-2

- 2) ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน:
m = ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช	o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร	r = สภาพการหยั่งลึกของราก
z = สารพิษ	e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”¹ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

¹ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550: 6-7) ได้หมายความว่า “ประมวลและกลั่นกรองจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งพระราชทานในวโรกาสต่างๆ รวมทั้งพระราชดำรัสอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้นำไปใช้และเผยแพร่ได้ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2542 เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทุกฝ่ายและประชาชนโดยทั่วไป

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ²	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ³	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำสั่งนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มีรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ⁴	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่าง ยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อพัฒนาอย่าง ยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหาร จัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ของประเทศ (พ.ศ. 2560- 2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์ สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และ เกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่ม สูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบ การบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัด ภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มี ศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การ บริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การ เป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์ จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และ ส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากร ทางการเกษตร

⁴ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)

ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วน จังหวัดลำพูน (พ.ศ.2561- 2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
12	ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาล ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัด ลำพูน	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบล ก้อ ใช้แผนพัฒนาจังหวัดลำพูน พ.ศ. 2561-2564 เป็นแนวทาง ซึ่งเชื่อมโยงกับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา รายสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ได้กำหนดออกเป็น 5 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่เบ็ดเตล็ด และพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	307,821	92.60
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	15,036	4.52
2.1 เขตนาข้าว	232	0.07
<i>เขตทำนาพื้นที่ดอน</i>	232	0.07
2.2 เขตปลูกพืชไร่	13,871	4.17
1) เขตปลูกข้าวโพด	13,844	4.16
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	27	0.01
2.3 เขตปลูกไม้ผล	590	0.18
1) เขตปลูกมะม่วง	53	0.02
2) เขตปลูกมะขาม	25	0.01
3) เขตปลูกลำไย	512	0.15
2.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น	343	0.10
<i>เขตปลูกสัก</i>	343	0.10
3. พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,011	0.30
4. พื้นที่แหล่งน้ำ	8,582	2.58
รวม	332,450	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตพื้นที่ป่าไม้

มีเนื้อที่ 307,821 ไร่ หรือร้อยละ 92.60 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ลี้ ป่าแม่หาด และป่าแม่ก้อ รวมถึงไปถึงพื้นที่คงสภาพป่าแต่อยู่นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ หรือพื้นที่ที่มีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์แต่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน พื้นที่ชุ่มน้ำ และพื้นที่อื่นๆ เช่น ไม้ละเมาะ เป็นต้น ซึ่งเขตดังกล่าวเป็นพื้นที่แหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญของกลุ่มน้ำแม่ลี้ น้ำแม่หาด และน้ำแม่ต้น ซึ่งเป็นลุ่มน้ำสาขาของกลุ่มน้ำแม่ปิง

6.4.2 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 15,036 ไร่ หรือร้อยละ 4.52 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1) เขตนาข้าว

เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 232 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินลพบุรี (Lb) ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) และชุดดินตาคลี (Tk) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินเหนียวจัด โครงสร้างของดินไม่ดี

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน เพิ่มความร่วนซุยของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำ ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์

ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง

- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา

- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็ก และบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมชลประทาน* สนับสนุนเรื่องการสร้างฝายน้ำล้น ชุดลอกแหล่งน้ำและคลองส่งน้ำ

2) *กรมการข้าว* สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี ในการป้องกันและกำจัดโรคแมลงของข้าว

3) *องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น* สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 13,844 ไร่ หรือร้อยละ 4.16 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Ac-mw) ชุดดินหินซ้อน (Hs) ดินลพบุรีที่มีสีน้ำตาล (Lb-br) ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) ชุดดินตาคลี (Tk) และดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินเหนียวจัด โครงสร้างของดินไม่ดี

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน ด้วยการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

2.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 27 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินหินซ้อน (Hs) ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) และดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินเหนียวจัด โครงสร้างของดินไม่ดี
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* สนับสนุนพันธุ์ข้าวโพดที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 53 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินหินซ้อน (Hs) ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) และดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f) ตามลำดับ

3.2) เขตปลูกมะขาม มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินหินซ้อน (Hs) ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) และดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f)

3.3) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 110 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด (Ac-mw,fl) ชุดดินหินซ้อน (Hs) ดินลพบุรีที่มีสีน้ำตาล (Lb-br) ดินลพบุรีที่มีจุดประสีเทา (Lb-gm) ชุดดินตาคลี (Tk) และดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินเหนียวจัด โครงสร้างของดินไม่ดี
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินตื้น รากพืชที่มีระบบรากลึกอาจถูกจำกัดการเจริญเติบโต
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- จัดสร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมต์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) *กรมส่งเสริมการเกษตร* ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะแล้ง

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

เขตปลูกสัก มีเนื้อที่ 343 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินในเขตนี้ส่วนใหญ่ คือ ชุดดินหินซ้อน (Hs) ดินลพบุรีที่มีสีน้ำตาล (Lb-br) และดินตาคลีที่เป็นดินเหนียวละเอียด (Tk-f) ตามลำดับ

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินเหนียวจัด โครงสร้างของดินไม่ดี
- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

- ดินตื้น รากพืชที่มีระบบรากลึกอาจถูกจำกัดการเจริญเติบโต
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

6.4.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,011 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยเขตชุมชน สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลก้อ (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

กิจกรรมของส่วนราชการอื่นที่ขอรับการสนับสนุนได้แก่

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่อง เครื่องสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ ระบบประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

6.4.4 เขตแหล่งน้ำ

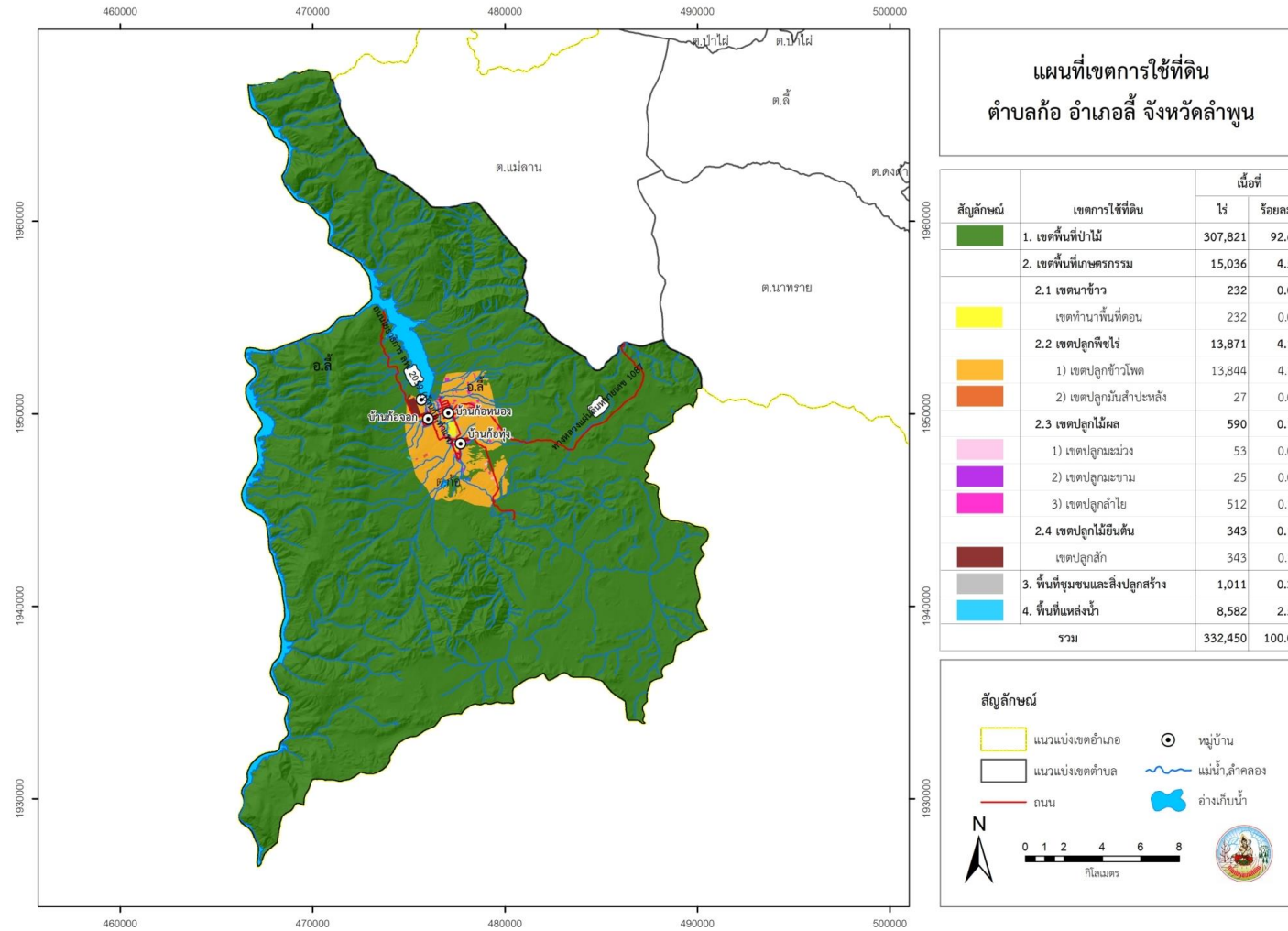
มีเนื้อที่ 8,582 ไร่ หรือร้อยละ 2.58 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง ต่างๆ อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำ แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และใช้ในด้านการเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

แหล่งน้ำในเขตนี้เป็นแหล่งน้ำที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันจะมีการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะต่อไป โปรดดูรายละเอียดในบทที่ 7 หัวข้อ 7.5 และ 7.6

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้น้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

6.5 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน

เดือน ระบบเกษตร	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าว						ข้าว พันธุ์ กข 6 สันป่าตอง 1						
บริเวณพื้นที่ดอน												
พืชไร่					ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์				มันสำปะหลัง			
ลำไย	ลำไย พันธุ์ อีตอ											
ไม้ผลอื่นๆ	มะขามแปรรูป/มะม่วง								อะโวคาโด/โกโก้/แก้วมังกร			
ไม้ยืนต้น	สัก/ไม้											

รูปที่ 6-2 ระบบการปลูกพืชตามแผนการใช้ที่ดิน ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

6.6 การจัดการความเสี่ยง

การแก้ไขปัญหาตามที่มีข้อเสนอจากชุมชนและเทศบาลตำบลก้อให้แก้ไขปัญหารวม 6 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำอิง เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ก่อสร้างประปาภูเขาโดยส่งน้ำด้วยท่อ P.E. (4) ขุดเจาะบ่อบาดาล (5) ก่อสร้างคลองส่งน้ำเพื่อการกระจายน้ำ และ (6) ป้องกันน้ำท่วม นั้นไม่สามารถแก้ไขปัญหแต่ละเรื่องและแต่ละพื้นที่ได้ จำเป็นต้องดำเนินการเป็นระบบทั้งตำบล จึงจะสามารถแก้ไขปัญหทั้ง 6 ประการได้

บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2564

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลก้อไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลก้อ เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 1.1.6) การรณรงค์โลกปลอดอซัง
 - 1.1.7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์
 - 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.1.9) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน

- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 1.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 1.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) การรณรงค์ไกลบตอซัง
 - 2.1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.1.9) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
 - 2.2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน
 - 2.3.3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติทางการเกษตร
 - 2.3.4) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน
 - 2.3.5) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่โครงการบริหารจัดการดินและน้ำ เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำอ่างเก็บน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำหลักแม่ น้ำปิง
 - 2.3.6) โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เกษตรที่มีความวิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน
 - 2.3.7) โครงการลดการเผาพื้นที่โล่งเตียน เพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน

(ตารางที่ 7-1)

7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมระบบการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2.5) ส่งเสริมระบบเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก (สำนักงานชลประทานลำพูน)

(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่เทศบาลตำบลก้อ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ การพัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ บ้านก้อทุ่ง

7.5.2 การก่อสร้างฝาย

- 1) ฝายเก็บน้ำถาวรบ้านก้อทุ่ง
- 2) ก่อสร้างฝายเก็บน้ำ บ้านก้อทุ่ง บ้านก้อหนอง บ้านก้อจอก และบ้านก้อท่า
- 3) บ่อตักตะกอนดิน บ้านก้อทุ่ง บ้านก้อหนอง บ้านก้อจอก และบ้านก้อท่า

ปัญหาของตำบลก้อในภาพรวมจะสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน จากการถูกชะล้าง และ (2) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ ปัญหารองลงมา คือ ปัญหาการถือครองเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ปัญหาดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของดินนั้นจะรวมถึง (1) การชะล้างพังทลายของดิน (2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ในพื้นที่ตำบลก้อเป็นพื้นที่สูงชัน ที่มาจากการยกเลิกเพิกถอนป่าไม้ หรือป่าเศรษฐกิจ คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์ความลาดชันของตำบลก้อ ซึ่งมีเนื้อที่รวม 332,450 ไร่ นั้น พบว่า ระดับความลาดชันมากกว่า 12% มีจำนวนมากถึง 223,031 ไร่ หรือร้อยละ 67.09 ระดับความลาดชันระหว่าง 5-12% มีจำนวน 64,120 ไร่ หรือร้อยละ 19.29 ระดับความลาดชันระหว่าง 2-5% มีจำนวน 27,389 ไร่ หรือร้อยละ 8.24 และมีที่ราบที่ระดับความลาดชัน 0-2% มีจำนวน 17,910 ไร่ เพียงร้อยละ 5.39 เท่านั้น จากการที่สภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ลาดชันดังกล่าวนี้ ผลกระทบที่ตามมา คือ เกิดการชะล้างพังทลายของดินที่พบว่ามีความรุนแรงของการชะล้างปานกลาง รวม 36,238 ไร่ หน้าที่ดินที่ถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ เหมือนฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็น การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลก้อ ทั้งเพื่ออุปโภค-บริโภคและการเกษตร นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 12% นั้นมีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำที่ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของตำบลเท่านั้น จึงเกิดปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน ส่วนปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของการขาดแคลนนํานั้น นอกจากมีผลจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินดังกล่าวข้างต้นแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 4 หมู่บ้านในตำบลก้อที่เร่งด่วน คือ “การจัดการน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำและน้ำท่วม จะสรุปได้ว่ามี 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งน้ำในปัจจุบันซึ่งรวมถึงอ่างเก็บน้ำ ฝ่ายกั้นน้ำ ลำเหมือง ลำน้ำ เป็นต้น (2) สร้างอ่าง ฝ่ายเก็บน้ำเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม (3) ขุดเจาะบ่อบาดาล และ (4) ก่อสร้างคลองส่งน้ำ เพื่อการกระจายน้ำ

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 4 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งหรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งแล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้ด้วยสิ้นเชิง”

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการใช้ที่ดินในพื้นที่สูงชันในพื้นที่ตอนบน กับปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ตอนล่าง โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลที่รวมข้อเสนอก่อนในการแก้ไขปัญหา 4 ประการไว้ด้วยกัน โดยจะต้องมีการสร้างฝายชะลอน้ำ เพื่อจัดทำประปาภูเขา และจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ และจะต้องจัดทำโครงการพัฒนาที่ดินและน้ำรวมทั้งสองอย่างไปด้วยกันเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการขุดลอก ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ก่อสร้างฝายกั้นน้ำ การขุดบ่อบาดาล บ่อดักตะกอนดิน และการสร้างคลองส่งน้ำ

7.6 ระยะเวลาดำเนินการ

7.6.1 ไตรมาสแรกของปีงบประมาณ กิจกรรมที่ต้องดำเนินการ คือ

1) สำรวจเพื่อออกแบบระบบพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลโดยเริ่มต้นจาก พื้นที่ตอนบน โดยเน้น 3 กิจกรรม คือ

- 1.1) การปลูกไม้ยืนต้น
- 1.2) ฝายชะลอน้ำ (เน้นการจัดทำประปาภูเขา)
- 1.3) การอนุรักษ์ดินและน้ำ

ในส่วนพื้นที่ตอนกลาง และพื้นที่ตอนล่าง ให้สำรวจออกแบบระบบน้ำทั้งระบบ ตามข้อเสนอ 4 ประการ คือ (1) การขุดลอกแหล่งที่มีอยู่แต่ต้นเขิน (2) ก่อสร้างแหล่งน้ำเพิ่มเติม (3) บ่อบาดาล และ (4) การสร้างระบบส่งน้ำ

7.6.2 การก่อสร้างในไตรมาสที่ 2-4 ของปีงบประมาณ

1) งานเร่งด่วน

งานเร่งด่วน คือ การแก้ไขปัญหาหน้าอุปกศและบริกศ โดยวิธีการจัดทำฝายชะลอน้ำ บ่อดักตะกอนดิน สระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน และอ่างเก็บน้ำขนาดเล็ก

2) งานก่อสร้างตามงบประมาณ

ดำเนินการจัดทำโครงการตามผลการสำรวจและออกแบบ

7.6.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาคความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำรวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลก้อ เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการ

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 232 ไร่	1) การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ 1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด 1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด 1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ 1.6) การรณรงค์โลกปลอดตอซัง 1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ 1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.9) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน 2) การบริหารจัดการน้ำ 2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ 3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพื้นที่ลุ่ม-ดอน	17,500 29,750 2,500 15,600 340,000 81,200 68,000 3,000 48,200 9,900,000 178,000 9,900,000 120,000 3,000,000

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 13,871 ไร่	1) การปรับปรุงบำรุงดิน	
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 590 ไร่	1.1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	17,500
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 343 ไร่	1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	267,750
	1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	22,500
	1.4) การพัฒนาเกษตรกรผู้ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	15,600
	1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	340,000
	1.6) การรณรงค์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท	81,200
	1.7) การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	68,000
	1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,000
	1.9) ขยายผลโครงการเกษตรกรรมยั่งยืน	48,200
	2) การบริหารจัดการน้ำ	
	2.1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	9,900,000
	2.2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	178,000
	2.3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ	9,900,000
	3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	
	3.1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	120,000
	3.2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ลุ่ม-ดอน	3,000,000
	3.3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติทางการเกษตร	960,000
	3.4) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน	28,800,000
		6,000,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นค่าประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 13,871 ไร่	3.5) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่โครงการบริหารจัดการดินและน้ำ เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำ	6,000,000
1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 590 ไร่	อ่างเก็บน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำปิง	
1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 343 ไร่	3.6) โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เกษตรที่มีความวิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน	800,000
	3.7) โครงการลดการเผาพื้นที่โล่งเตียน เพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	1,530,000

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 232 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว) 4. ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 13,871 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 590 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 343 ไร่	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดลำพูน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน) 2. การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการ เกษตร) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมระบบ การเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
2. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 8,582 ไร่	1. สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานลำพูน)

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน แผน 5 ปี (พ.ศ. 2564-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน														
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและ การใช้สารอินทรีย์	ราย	50	50	50	50	50	250	17,500	17,500	17,500	17,500	17,500	87,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ด พันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	22,500	22,500	22,500	22,500	22,500	112,500	พด.
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกร ใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	15,600	15,600	15,600	15,600	15,600	78,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ย อินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	340,000	340,000	340,000	340,000	340,000	1,700,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมต์	ตัน	40	40	40	40	40	200	68,000	68,000	68,000	68,000	68,000	340,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ ไม้ยืนต้น	1.8) ขยายผลโครงการ เกษตรกรรมยั่งยืน	กลุ่ม	4	-	-	-	-	4	48,200	-	-	-	-	48,200	พด. งปจังหวัด
เขตนาข้าว	1.9 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	ไร่	1,000	700	500	500	500	3,200	350,000	245,000	175,000	175,000	175,000	1,120,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
	2. การบริหารจัดการน้ำ														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	10	10	10	10	10	50	178,000	178,000	178,000	178,000	178,000	890,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน														
เขตพื้นที่เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	1,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พต.
	4. การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ														
เขตนาข้าว	4.1 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พต.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงต่อภัยพิบัติทางการเกษตร	ไร่	300	300	300	300	300	1,500	960,000	960,000	960,000	960,000	960,000	4,800,000	พต.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.3 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปิง ลุ่มน้ำวัง และลุ่มน้ำสาละวิน	ไร่	3,000	1,000	1,000	1,000	1,000	7,000	28,800,000	9,600,000	9,600,000	9,600,000	9,600,000	67,200,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลก้อ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วยนับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงานรับผิดชอบ
			2564	2565	2566	2567	2568		2564	2565	2566	2567	2568		
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	4.4 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่โครงการบริหารจัดการดินและน้ำ เขตพัฒนาที่ดินลุ่มน้ำอ่างเก็บน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำสาขาน้ำแม่หาด ลุ่มน้ำหลักแม่น้ำปิง	ไร่	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	6,000,000	6,000,000	6,000,000	6,000,000	6,000,000	30,000,000	พต.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	3.6) โครงการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เกษตรที่มีความวิกฤตต่อการสูญเสียหน้าดิน	ไร่	200	-	-	-	-	200	800,000	-	-	-	-	800,000	พต.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	3.7) โครงการลดการเผาพื้นที่โล่งเตียน เพื่อบรรเทาภาวะโลกร้อน	ไร่	300	-	-	-	-	300	1,530,000	-	-	-	-	1,530,000	พต.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

บทที่ 1

- คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา. 2551. **ปทานุกรมปฐพีวิทยา**. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report**. (AGL/INS), Rome.
- _____. 1993. **Guidelines for Land Use Planning**. Rome.
- ADB. 2012. **The State of Pacific Towns and Cities: Urbanization in ADB's Pacific Developing Member Countries**. Mandaluyong City, Philippines.
- NRC. 1975. **Land Use Planning**. The National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine, Washington, D.C.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture**. Springer-Verlag Berlin Heidelberg.

บทที่ 2

- กรมการปกครอง. 2561. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ 31 เดือนธันวาคม พ.ศ. 2562)**. กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมพัฒนาที่ดิน. 2564. **หมอดินอาสาตำบลก้อ ปี 2562**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2564. **จำนวนครัวเรือนเกษตรกร ปี 2564**. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุวิทยามหาวิทยาลัย. 2560. **ภูมิอากาศจังหวัดลำพูน**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.
- _____. 2562. **สถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561)**. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. ไฟล์ข้อมูล.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดลำพูน**. ไฟล์ข้อมูล.
- คณะกรรมการพัฒนาเทศบาลตำบลก้อ. 2561. **แผนพัฒนาท้องถิ่นสี่ปี (พ.ศ. 2561-2564)**. เทศบาลตำบลตำบลก้อ อำเภอสี จังหวัดลำพูน. ไฟล์ข้อมูล.
- สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม. 2559. **บัญชีรายชื่อสายทางที่ถ่ายโอนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 3

กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2562. ข้อมูลทรัพยากรดิน. ไฟล์ข้อมูล.

บทที่ 5

คັນสนีย์ อรัญวาสี และคำรณ ไทรพิภ. 2562. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับการวางแผนการใช้ที่ดิน ระดับตำบลและระดับจังหวัด.

บทที่ 6

กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์ กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 กลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคเหนือ. 2561. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 พ.ศ.2561-2565. ไฟล์ข้อมูล.

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน. 2562. ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2562. ไฟล์ข้อมูล.

กลุ่มยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดลำพูน. 2564. ยุทธศาสตร์จังหวัดลำพูน พ.ศ. 2564. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2560. ร่าง นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579). ไฟล์ข้อมูล.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562. แผนพัฒนาภาคเหนือ. ไฟล์ข้อมูล.

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. 2562. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562. ไฟล์ข้อมูล.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. 2561. ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน (พ.ศ.2561-2564). ไฟล์ข้อมูล.

ภาคผนวกที่ 1

นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

นโยบายของรัฐในกรณีนี้เป็นไปตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ดังนี้

- (1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562
- (2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562
- (3) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มิถุนายน 2541
- (4) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562¹

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือประชาชนที่ทำการอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ ตามบทบัญญัติมาตรา 64 ดังนี้

มาตรา 64 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช สืบสวนการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในอุทยานแห่งชาติโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้น เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในอุทยานแห่งชาติ ภายใต้กรอบมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศ หรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกา และมีระยะเวลาการบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกิน และมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไปทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพ หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือนำหรือปล่อยสัตว์ ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติจรรยา และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(2) พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ²

พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2562 ได้กำหนดให้ช่วยเหลือประชาชนที่ทำกินอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามความในบทบัญญัติมาตรา 121 ดังนี้

มาตรา 121 ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชสำรวจการถือครองที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าแต่ละแห่งให้แล้วเสร็จภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

เมื่อพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง และรัฐบาลมีแผนงานหรือนโยบายในการช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าที่มีการประกาศกำหนดมาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์และดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติภายในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าโดยมิได้สิทธิในที่ดินนั้นเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบ โดยตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

พระราชกฤษฎีกาตามวรรคสองต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือบุคคลที่ไม่มีที่ดินทำกินและได้อยู่อาศัยหรือทำกินในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าหรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ภายใต้กรอบเวลาตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 เรื่อง การแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ หรือตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 เรื่อง เพิ่มเติมหน่วยงานสำหรับการปราบปราม หยุดยั้งการบุกรุกทำลายทรัพยากร ป่าไม้และนโยบายการปฏิบัติงานเป็นการชั่วคราวในสถานการณ์ปัจจุบัน ลงวันที่ 17 มิถุนายน พุทธศักราช 2557 โดยต้องจัดให้มีแผนที่แสดงแนวเขตโครงการที่จะดำเนินการแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาและมีระยะเวลาบังคับใช้คราวละไม่เกินยี่สิบปี และอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพิจารณาและคุณสมบัติของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนภายใต้โครงการที่จะดำเนินการ หน้าที่ของบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินในชุมชนในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ดูแลรักษาสัตว์ป่า ทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และความหลากหลายทางชีวภาพภายในเขตพื้นที่ดำเนินโครงการ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการอยู่อาศัยหรือทำกิน และการสิ้นสุดการอยู่อาศัยหรือทำกินและมาตรการในการกำกับดูแล การติดตาม และการประเมินผลการดำเนินโครงการ

² ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 71ก ลงวันที่ 29 พฤษภาคม 2562

ในกรณีบุคคลที่อยู่อาศัยหรือทำกินได้ครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลง สภาพพื้นที่ไปจากเดิม เก็บหา นำออกไป กระทำด้วยประการใดๆ ให้เป็นอันตราย หรือทำให้เสื่อมสภาพ ซึ่งสัตว์ป่า ไม้ ดิน หิน กรวด ทราย แร่ ปิโตรเลียม หรือทรัพยากรธรรมชาติอื่น หรือกระทำการอื่นใดอันส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ระบบนิเวศน์ หรือความหลากหลายทางชีวภาพ หรือนำหรือปล่อยสัตว์ในเขตพื้นที่โครงการตามพระราชกฤษฎีกาที่ตราขึ้นตามมาตรา นี้ หากการกระทำดังกล่าวเป็นไปเพื่อการดำรงชีพอย่างเป็นปกติสุข และได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว ผู้นั้นไม่ต้องรับโทษ

(3) มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ วันที่ 30 มิถุนายน 2541

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ ตามมติคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติ ดังนี้

1. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้พิจารณาทบทวนมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ดินในพื้นที่ป่าไม้แล้ว มีความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับการพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร ให้ใช้ภาพถ่ายทางอากาศเป็นหลักร่วมกับหลักฐานอื่น และการกำหนดมาตรการการอยู่อาศัยในพื้นที่ป่าไม้ไม่ให้ขยายพื้นที่เพิ่มเติม มติคณะกรรมการฯ โดยสรุปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมป่าไม้) พิจารณาปรับปรุงมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ โดยเฉพาะมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 17 เมษายน 2540 วันที่ 22 เมษายน 2540 และวันที่ 29 เมษายน 2540 โดยให้ใช้แนวทางมติคณะรัฐมนตรีวันที่ 22 เมษายน 2540 เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในภาพรวมทั้งประเทศเป็นฐานในการปรับปรุงและนำความเห็นของคณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติไปประกอบการพิจารณาด้วย

2. คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติได้ประชุมเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2541 เกี่ยวกับเรื่อง การแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ มีมติเห็นชอบตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ โดยมีมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้

โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้ เพื่อเป็นการสงวนคุ้มครองป้องกันพื้นที่ป่าไม้ของชาติที่เหลืออยู่ไว้ให้ได้ จึงกำหนดมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในพื้นที่ป่าไม้ เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้

1.1 ป่าสงวนแห่งชาติ

1) พื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร และพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจที่เสื่อมสภาพ กรมป่าไม้ได้มอบพื้นที่ดังกล่าวให้ ส.ป.ก.นำไปดำเนินการปฏิรูปที่ดินตามนโยบายรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ. 2536 แล้วตั้งนั้นเพื่อให้นโยบายการปฏิรูปที่ดินของรัฐบาลสัมฤทธิ์ผลจึงให้ดำเนินการดังนี้

(1) ให้กรมป่าไม้ และ ส.ป.ก. ปฏิบัติตามข้อตกลงว่าด้วยแนวทางปฏิบัติการกันพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติกลับคืนกรมป่าไม้ เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2538 โดยเร่งรัดดำเนินการให้แล้วเสร็จ ทุกป่าโดยเร็ว

(2) พื้นที่ที่ไม่สมควรนำไปปฏิรูปที่ดิน ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามหน้าที่และความรับผิดชอบ และเพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรในพื้นที่มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างเป็นรูปธรรม ให้กรมป่าไม้พิจารณาตามความเหมาะสมจัดการพื้นที่ที่มีสภาพป่าแปลงเล็ก แปลงน้อย ในพื้นที่ราบและมีใช้เป็นพื้นที่ที่ควรสงวนรักษาไว้เพื่อคุ้มครองระบบนิเวศ และสภาพแปลงดังกล่าวจะต้องไม่ติดกับป่าผืนใหญ่ โดยร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลท้องที่และ ส.ป.ก. กรณีนี้ให้พิจารณาจัดทำเป็นพื้นที่ที่ทดลองจัดการเป็นบางแห่งก่อน

(3) ให้ ส.ป.ก. นำผลการปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงไปเร่งรัดกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน เมื่อมีเขตปฏิรูปที่ดินแล้วให้ ส.ป.ก. เร่งรัดดำเนินการต่อไป และให้กำหนดเป็นเงื่อนไขการใช้ที่ดิน ส.ป.ก. ให้ราษฎรปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นอย่างน้อยร้อยละ 20 ของเนื้อที่ที่ได้รับ กรณีเป็นพื้นที่ติดกับเขตป่าไม้จะต้องปลูกไม้ผลและ/หรือไม้ยืนต้นเป็นแนวกันชน และให้นำเอาวิธีการจัดรูปแปลงที่ดินให้มีขนาดเหมาะสมเพื่อใช้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินอยู่อาศัย/ทำกินของราษฎรในเขตป่าไม้ด้วย

2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์เพิ่มเติมตามผลการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากร และที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 และ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งกำหนดไว้ว่าเมื่อดำเนินการในพื้นที่ให้กรมป่าไม้ปรับแนวเขตได้ตามสภาพข้อเท็จจริงและความเหมาะสมในภูมิประเทศ ผลจากการปรับแนวเขตให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) บริเวณพื้นที่ที่ปรับออกเป็นพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ หากมีราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการตามความเหมาะสม

(2) พื้นที่ที่ผ่านการตรวจสอบและมีความเหมาะสมที่จะกำหนดไว้เป็นป่าเพื่อการอนุรักษ์ ให้กรมป่าไม้กำหนดเป็นป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้ให้กรมป่าไม้จัดทำแนวเขตที่ชัดเจน และป้องกันดูแลคุ้มครองอย่างเข้มงวด ไม่ให้ราษฎรบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองอยู่อาศัยทำกิน หากมีการบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองให้ดำเนินการตามกฎหมายอย่างเฉียบขาด

1.2 ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย เช่น อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตห้ามล่าสัตว์ป่า และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรี (พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 1, ชั้นที่ 2 และเขตอนุรักษ์ป่าชายเลน)

เนื่องจากเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้กำหนดขึ้น เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ พันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ที่มีคุณค่าหายาก เพื่อการป้องกันภัยธรรมชาติ เช่น อุทกภัยและการพังทลายของดิน รวมถึงตลอดถึงเพื่อประโยชน์ด้านการศึกษา วิจัย นันทนาการของประชาชนและความมั่นคงของชาติ ดังนี้

1) ยืนยันนโยบายของรัฐที่จะไม่นำพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมาย และป่าอนุรักษ์ตามมติคณะรัฐมนตรีไปดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

2) ให้กรมป่าไม้สำรวจพื้นที่ที่มีการครอบครองให้ชัดเจน และขึ้นทะเบียนผู้ครอบครอง เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการจัดการเพื่อการอนุรักษ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3) ให้กรมป่าไม้ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตรวจสอบพิสูจน์การครอบครองที่ดินของราษฎร โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศของกรมแผนที่ทหาร (หากไม่มีให้ใช้ภาพถ่ายดาวเทียม) ซึ่งถ่ายภาพพื้นที่นั้นไว้เป็นครั้งแรกหลังวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก

ตรวจสอบร่องรอยการทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก และต้องพิจารณาร่วมกับพยานหลักฐานอื่น ซึ่งแสดงว่าได้มีการครอบครองทำประโยชน์ต่อเนื่องมาก่อนวันสงวนหวงห้ามนั้นๆ ด้วย

4) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินมาก่อน ให้กรมป่าไม้จัดทำขอบเขตบริเวณที่อยู่อาศัย/ทำกินให้ชัดเจน ห้ามขยายพื้นที่เพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และดำเนินการตามกฎหมายเพื่อให้ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกิน ตามความจำเป็นเพื่อการครองชีพ แต่ถ้าเป็นพื้นที่ล่อแหลมคุกคามต่อระบบนิเวศ พื้นที่ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการคุ้มครองดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ให้พิจารณาดำเนินการช่วยเหลือราษฎรตามความเหมาะสมเพื่อให้หาที่อยู่อาศัย/ทำกินแห่งใหม่ หรือดำเนินการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากบริเวณนั้นไปอยู่อาศัย/ทำกินในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยในพื้นที่รองรับให้มีการสนับสนุนด้านสาธารณูปโภคการพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พื้นที่ที่ราษฎรได้เคลื่อนย้ายออกไปแล้ว ให้ทำการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าต่อไป

5) กรณีผลการตรวจพิสูจน์พบว่า ราษฎรอยู่อาศัย/ทำกินหลังวันประกาศสงวนหวงห้ามเป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมายครั้งแรก ให้กรมป่าไม้พิจารณาดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้เคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ป่าอนุรักษ์นั้น แล้วทำการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อมการเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ให้เตรียมแผนการรองรับในพื้นที่ที่เหมาะสม โดยสนับสนุนด้านสาธารณูปโภค การพัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพทั้งในและนอกภาคเกษตรกรรม รวมทั้งการพิจารณารับรองสิทธิที่ดินตามระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(2) หากยังไม่สามารถเคลื่อนย้ายราษฎรออกจากพื้นที่ได้ทันที ให้ดำเนินการควบคุมขอบเขตพื้นที่มิให้ขยายเพิ่มเติมโดยเด็ดขาด และในระหว่างรอการเคลื่อนย้ายให้จัดระเบียบที่อยู่อาศัย/ทำกินให้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

6) การดำเนินการตาม 4) และ 5) จะต้องกำหนดเงื่อนไขการใช้พื้นที่ให้เป็นไปในรูปแบบของการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ และ/หรือสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

7) ให้ทุกส่วนราชการที่ดำเนินการพัฒนาพื้นที่สูง ทำการพัฒนาเฉพาะความ ต้องการพื้นฐานในการดำรงชีพ

1.3 พื้นที่อื่นๆ ที่สงวนหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อกิจการป่าไม้

กรณีที่มีราษฎรร้องเรียนเสนอปัญหาให้จังหวัดดำเนินการตั้งคณะทำงานตรวจสอบข้อเท็จจริง โดยให้มีทั้งฝ่ายราชการและราษฎรฝ่ายละเท่าๆ กัน การตรวจสอบข้อเท็จจริงให้พิสูจน์การอยู่อาศัยครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ให้ชัดเจนว่ามีมาก่อนหรือไม่ ราษฎรเดือดร้อนอย่างไร เคยได้รับการช่วยเหลือจากทางราชการมาแล้วหรือไม่ แล้วเสนอมาตรการหรือแนวทางแก้ไข ปัญหาให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาตามมาตรการและแนวทางของแต่ละพื้นที่ที่เป็นปัญหา ทั้งนี้ ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบให้ความเป็นธรรมกับราษฎรให้มากที่สุด

2. ด้านการป้องกันพื้นที่ป่าไม้ และอื่น ๆ

2.1 ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการบุกรุกพื้นที่ป่าใหม่และ/หรือขยายพื้นที่อยู่อาศัย/ทำกินเพิ่มเติม หรือเป็นการทำลาย หรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม ให้ดำเนินการตามกฎหมายโดยเฉียบขาด และเพื่อป้องกันมิให้มีการยึดถือครอบครองพื้นที่ ให้ผู้มีอำนาจหน้าที่สั่งให้ผู้กระทำผิดออกจากพื้นที่ ทำลาย รื้อถอน และ/หรือดำเนินการอื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

2.2 ให้คณะกรรมการนโยบายป่าไม้แห่งชาติกำกับดูแลให้หน่วยงานหรือคณะกรรมการต่างๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ประสานการปฏิบัติกันอย่างสอดคล้องและมีเอกภาพ เพื่อความมีประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการป้องกันรักษาทรัพยากรป่าไม้ของชาติ

2.3 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย โดยจัดให้องค์กรปกครองท้องถิ่น เช่น อบต.หรือสภาตำบล และชุมชนเข้ามาร่วมดูแลรักษาสภาพป่าไม้มิให้มีการบุกรุกทำลาย หรือทำการใดๆ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อการรักษาป่าและ/หรือสิ่งแวดล้อม

2.4 ให้กรมป่าไม้ดำเนินการตามแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ระดับพื้นที่ ซึ่งประกอบด้วย แผนงาน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการป้องกันพื้นที่ 2) ด้านการควบคุมพื้นที่ 3) ด้านการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) ด้านการติดตาม ประเมินผลและระบบข้อมูล โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดการฯ อันจะทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้เป็นไปอย่างเป็นระบบ ยั่งยืน และเกิดความชัดเจนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

2.5 ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าออกหนังสือแสดงสิทธิในที่ดินที่ออกโดยมิชอบในพื้นที่ป่าไม้ ให้แล้วเสร็จเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

2.6 ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินกิจกรรมตามนโยบาย มาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาค่าในแต่ละประเภทพื้นที่ รวมถึงการดำเนินการแผนการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในระดับพื้นที่ตามความจำเป็นและเหมาะสม โดยให้เสนอขอตั้งงบประมาณเป็นปีๆ ไป

(4) มติคณะรัฐมนตรีเรื่อง พื้นที่เป้าหมายและกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและ ทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 ลงมติว่า

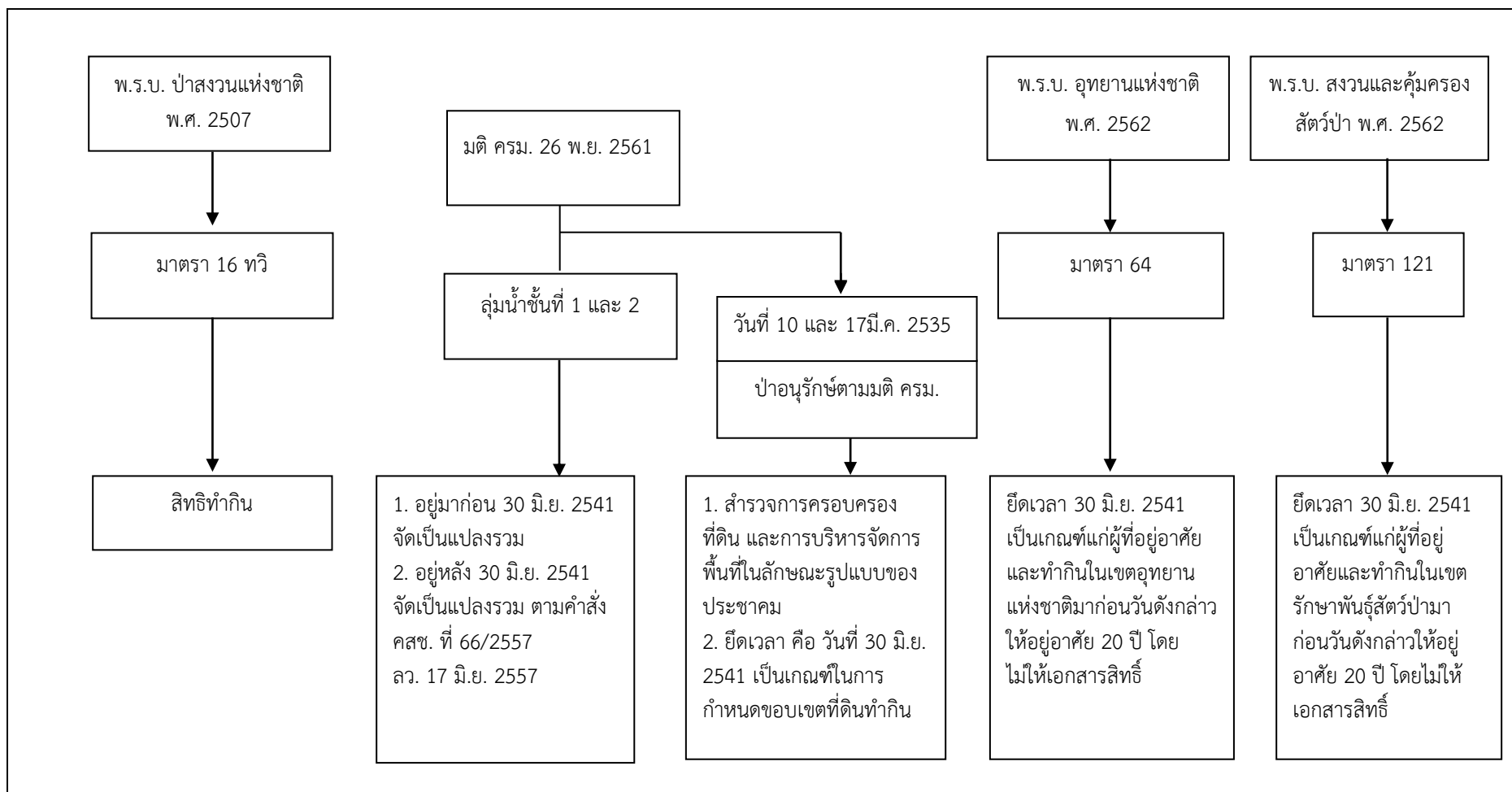
1. เห็นชอบในหลักการตามกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอและให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรับความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักงานงบประมาณ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งข้อสังเกตของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย ทั้งนี้ ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

2. ในการดำเนินการตามกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาคารอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท) ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้แก่ประชาชนทั่วไป ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน ถูกต้อง ตรงกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเจตนารมณ์ หลักเกณฑ์ และเงื่อนไขในการจัดสรรที่ดินของแต่ละกลุ่มพื้นที่ รวมทั้งการปฏิบัติตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องและสิทธิของผู้ได้รับจัดสรรที่ดิน เพื่อไม่ให้เกิดความขัดแย้งและข้อพิพาทในภายหลัง

3. ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณา กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขการบุกรุกพื้นที่ป่าให้ชัดเจนและดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างจริงจังเพื่อไม่ให้มีการบุกรุกพื้นที่ป่าเพิ่มเติมอีก

พื้นที่เป้าหมาย	กรอบมาตรการแก้ไขปัญหา
<p>กลุ่มที่ 1 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	อนุญาตให้ถูกต้องตามกฎหมาย โดยโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชนตามนโยบาย รัฐบาล (คทช.)
<p>กลุ่มที่ 2 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 3,4 และ 5 หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และต้องปฏิบัติตาม คำสั่งคณะกรรมการความสงบแห่งชาติ ที่ 66/2557 ลง วันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	อนุญาตให้อยู่อาศัยและทำกินแบบแปลงรวม โดยออกแบบการใช้พื้นที่ร่วมกัน ระหว่างชุมชน และหน่วยงานรัฐ โดยชุมชนต้องดูแลรักษาและใช้ประโยชน์พื้นที่ใน ลักษณะที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์ ตามที่กำหนดร่วมกัน
<p>กลุ่มที่ 3 ชุมชนในเขตป่าสงวนแห่งชาติที่อยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำ ชั้นที่ 1 และ 2 - ก่อน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541และต้องปฏิบัติตามคำสั่งคณะกรรมการความสงบ แห่งชาติ ที่66/2557 ลงวันที่ 17 มิถุนายน 2557</p>	<ol style="list-style-type: none"> จัดระเบียบการใช้ที่ดินทำกิน และรับรองการอยู่อาศัยทำกินในลักษณะแปลงรวม กำกับควบคุมจัดการการใช้ที่ดินและป่าไม้ภายใต้การอนุรักษ์และพัฒนาอย่าง ยั่งยืน ห้ามบุกรุกขยายพื้นที่ ฟื้นฟูสภาพป่าในรูปแบบการมีส่วนร่วม ส่งเสริมราษฎรปลูกป่า 3 อย่าง ใช้มาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ ควบคุมผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมการชะล้าง พังทลาย <p>วางแผนร่วมกับราษฎรและกรรมการหมู่บ้าน ประชาคม/ออกแบบ/คัดเลือกพันธุ์ไม้ ตามแนวพระราชดำริปลูกป่า 3 อย่าง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าโดยกรมป่าไม้จัดหาพันธุ์ไม้ และให้ราษฎรเป็นผู้ดูแลต้นไม้ที่ปลูกและราษฎรใช้ประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถว ของต้นไม้ได้ โดยราษฎรจะได้รับประโยชน์ที่ดินในระหว่างแถวของต้นไม้ได้ โดย ราษฎรจะได้รับประโยชน์จากการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากไม้ที่ปลูกและพืชพื้นล่างด้วย</p>
<p>กลุ่มที่ 4 ชุมชนที่อยู่ในเขตป่าอนุรักษ์ - ก่อน มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 - หลัง มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541</p>	<p>แนวทางการแก้ไขปัญหาที่ดินของราษฎรในเขตป่าอนุรักษ์</p> <ol style="list-style-type: none"> หลักการจัดการพื้นที่ เพื่อให้คงเจตนารมณ์ของการกำหนดกฎหมายเกี่ยวกับพื้นที่ ป่าเพื่อการอนุรักษ์ ชุมชนที่จะได้รับการพิจารณาต้องเป็นชุมชนที่อาศัยอยู่เดิม ไม่มี การจัดที่ดินให้แก่บุคคลภายนอกพื้นที่มีการกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำกินที่เป็นที่ ยอมรับร่วมกัน และเป็นการใช้สิทธิทำกินมีให้เอกสารสิทธิ แนวทางการจัดการพื้นที่ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือ การสำรวจการ ครอบครองที่ดิน และการบริหารจัดการพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อตกลงแนวเขตบริหารเพื่อ การอนุรักษ์ ที่เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายในรูปแบบของการประชาคมของชุมชน โดย มีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด ดำเนินการ 2 ระดับ คือ <p>2.1 คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่ เพื่อร่วมกับชุมชนในการ</p>

	<p>สำรวจและบริหารจัดการพื้นที่ร่วมกัน</p> <p>2.2 คณะกรรมการพิจารณาผลการสำรวจการครอบครองที่ดินระดับกับบริหารพื้นที่อนุรักษ์ หรือสำนักบริหารพื้นที่อนุรักษ์สาขาเพื่อตรวจสอบผลการดำเนินการและแก้ไขปัญหามาจากผลการดำเนินงานของคณะทำงานฯ ระดับพื้นที่ โดยนำผลการสำรวจตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2541 และการตรวจสอบผู้ครอบครองที่เป็นผู้ยากไร้ ผู้ที่มีรายได้น้อย และผู้ไร้ที่ดินทำกิน ซึ่งได้อาศัยอยู่ในพื้นที่เดิมนั้นๆ คำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 66/2547 มาตรวจสอบร่วมกับราษฎร เพื่อจัดระเบียบการครอบครองที่ดิน และกำหนดให้เป็นเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์</p> <p>3.การดำเนินการดังกล่าวเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพิจารณาอนุญาต เมื่อร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติพ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ..... ได้รับการพิจารณาเห็นชอบและมีผลใช้บังคับแล้ว โดยสามารถนำแนวเขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ มาจัดทำเป็นโครงการ/แผนงานเพื่อนำเสนอขออนุญาตใช้พื้นที่ได้ตามกฎหมายต่อไป</p>
<p>กลุ่มที่ 5</p> <p>ชุมชนในพื้นที่ป่าชายเลน</p> <p>-พื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และพื้นที่เกษตรกรรม</p> <p>- พื้นที่เมืองและสิ่งก่อสร้างถาวร</p>	<p>1. <u>กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง</u></p> <p>1.1ดำเนินการจัดทำเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าชายเลน พร้อมทั้งกับพื้นที่ดินส่วนที่อยู่ห่างจากทะเลไม่น้อยกว่า 100 เมตร และพื้นที่ที่อยู่ห่างจากริมคลองไม่น้อยกว่า 20 เมตร เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชายเลน</p> <p>1.2ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับป่าชายเลน โดยให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือกรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ดำเนินการกำหนดอัตราและเรียกเก็บค่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชายเลนในกรณีต่างๆ</p> <p>1.3 เสนอและรับฟังข้อคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาด</p> <p>2. <u>คณะทำงานสำรวจการครอบครองที่ดินระดับพื้นที่</u></p> <p>2.1 จัดประชุมชี้แจงราษฎรในพื้นที่เป้าหมายให้ทราบและเข้าใจวัตถุประสงค์ และแนวทางการดำเนินงานให้มีความถูกต้องตรงกันก่อนจะมีการดำเนินการขั้นตอนต่อไป</p> <p>2.2 สำรวจ ตรวจสอบและจัดทำแผนผัง การใช้ประโยชน์ที่ดินรายแปลง</p> <p>2.3 จัดทำขอบเขต แผนผัง บริเวณที่ยังคงสภาพเป็นป่าชายเลน</p> <p>3. <u>คณะกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชายเลนที่มีการครอบครองทำประโยชน์</u></p> <p>3.1 จัดทำแผนบริหารจัดการและโครงการเพื่อการอนุญาต</p> <p>3.2 รับฟังความคิดเห็นของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลนและป่าชายหาดและนำเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p> <p>3.3 นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบและยกเว้นมติคณะรัฐมนตรี</p> <p>3.4 กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งดำเนินการอนุญาตตามแผนบริหารจัดการพื้นที่และหลักเกณฑ์ที่ผ่านความเห็นชอบของคณะอนุกรรมการบูรณาการด้านบริหารจัดการทรัพยากรป่าชายเลน และป่าชายหาด และคณะกรรมการนโยบายและแผนบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งแห่งชาติ</p>

รูปผนวกที่ 1-1 นโยบายของรัฐในการอนุญาตให้ราษฎรอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้

สถานีพัฒนาที่ดินลำพูน
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 6 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์